

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor****REVISTA EVREIASCĂ**Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

A sajtószabadság — ne legyen az izgatás szabadsága

Néhány nappal ezelőtt gyors kormányváltáson ment keresztül az ország. Ősége Gh. Tatarescut nevezte ki az ország miniszterelnökévé, aki már egy ízben négy esztendőn keresztül töltötte be ezt a legmagasabb tisztséget, amit polgárember egy államban elérhet. Tatarescu miniszterelnök annakidején nem vonult vissza a politikai élettől, hanem évekig Párisban képviselte a román államot hatalmas képességeivel és rátermettségével. Láta a nyugati demokráciák életét egészen közelről és bizonyára azt is közvetlen közelről konstataita hogy mennyire küzdöttek a békéért a franciák és angolok és mennyire nem ők a hibásak abban, hogy ma harcok folynak a nyugati fronton.

Az olaszok kormányváltásukat „örösváltásnak” nevezték és ez az elnevezés igen találó nálunk is. Călinescu miniszterelnök hősi halála után rövid átmenet volt, amíg most végre újra rutinos, kormányzásra képes és képzett nagy tehetség áll a kormányrud mellé, hogy ebben a mai zűrzavaros és viharos időben, — amelyet az európai horizont mutat, — nyugalmas vízeket tartsa Románia országhajóját.

Kedden este kormányprogramot adott Tatarescu miniszterelnök a rádió mikrofonja előtt és ebben a beszédben felsorakoztatta mindazokat a nehézségeket, amelyek ma a kormányzással járnak. Beszélte a miniszterelnök az ország katonai előkészületeiről, szólott arról, hogy a bevonultak hozzátartozói segélyben fognak részesülni és tüzfával is ellátják őket. A legszigorubb ellenőrzést fogják bevezetni a költségvetések körül, amelyet az egyes tartományi központok és kommunálisok állítanak össze. Végül az ellenőrzéssel kapcsolatosan a legszigorubb takarékoságot is keresztülviszik minden vonalon.

Ami a miniszterelnöki programban a legérdekesebb volt, az a kitétel, hogy az objektív kritika szabaddátételét is biztosítani fogja az új kormány. Szó szerint ezt mondotta: „a mai nappal új utasításokat adunk a cenzurának abban a meggyőződésben, hogy a panaszok és kívánságok objektív feltárása szükséges és hasznos, ismerni akarjuk a kívánságokat és sérelmeket, hallani akarjuk az objektív kritikát, mert munkánkban nincsen semmi rejteni való”

Ez a könnyítés mindenesetre rendkívül örvendetes, de a cenzura enyhülését ne csupán az a sajtó tudja majd felhasználni, amely a zsidók ellen uszít, hanem objektív, más oldalú kritika hangja is elhangozhassék. Ime legjobb példa arra, hogy a lapok ezt a szabadságot miképpen értelmezik, az „Universul” kritikája a zsidóság állampolgársági revíziójával szem-

ben. Egyszerűen nem akarja elhinni, hogy összesen 617.396 zsidó van — a kimutatás szerint — Románia területén, akik közül 63.5 százalékának erősítették meg állampolgárságát, míg a fennmaradó 225.222 zsidónak, tehát 36.5 százalékának állampolgárságát megsemmisítették. Kevesli a lap ezt a számot, mert szerinte sokkal több zsidónak kell lenni az ország területén, hiszen az 1930-as népszámlálás szerint is 728.115 zsidó lélek volt. Az „Universul” szerint azóta állandóan „beszivárogtak” és „beözönlöttek” a zsidók és számuk „fantasztikusan” megnövekedett.

Legyen az új enyhítések következtében nekünk is szabad megmondani, hogy az „Universul” alaptalan kételkedése nem a nyugalmat szolgálja. Mert nem volt semmiféle „szivárgás” és a zsidók száma inkább csökkent az utóbbi tíz évben, mint növekedett. Csökkent azért is, mert sokan elvándoroltak Palesztinába és másfelé is és észak felől nem jöttek újabb zsidó tömegek, ha csak azt az államilag engedélyezett néhány ezer nyilvántartott zsidót nem gondolja a fővárosi lap, akik a háború következtében jöttek be Lengyelországból, de akik rövidesen újra elhagyják vagy elhagyták a határokat.

Az „Universul” túlzó egyoldalúsága fölösleges. Nyugodt lehet, hogy a miniszterelnöki program 5-ik pontját amúgy is kellő eréllyel fogják keresztülvinni és a nem benszülő zsidókat kivándorlásra fogják ösztökélni. Mi bizunk azonban benne, hogy a kormányfő által beígért különböző könnyítéseket szigorúan respektálni is fogják...

Csak az ne következék be, hogy a megkönnyített véleménynyilvánítás oda konkludáljon, hogy egyes orgánumok éktelen izgatást kezdjenek a zsidók ellen, hogy felkorbácsolják majd újra a közvéleményt a zsidók ellen, ami nem volna cél-

irányos az ország konszolidációja szempontjából sem.

Ne tévessze össze az antiszemita agitáció a szabadságot a szabadossággal és inkább fogadjon szót a miniszterelnöknek abban, amikor kimondja rádióbeszédében, hogy: „A belső béke érdekében el kell némulnia a konkolyhíntésnek, fecsegéseknek, gyűlölséghintők tegyék el gyűlöletüket más korszakra, az agitátorok vonuljanak munkanélküliségbe, tegyék el magukat nyugodtabb időkre.”

Mi romániai dolgozó és a napi élet robotjában küzdő zsidók azt szeretnénk, hogy ezt a miniszterelnöki intelmet teljes szigorral alkalmazzák azokra, akik a gyűlölséget mégis hirdetik, akik agitálni szeretnének a belső béke felbolygatása érdekében. Mi bizunk abban, hogy az új kormány kellő eréllyel fog érvényt szerezni ckaratának és nem fogja engedni, hogy a sajtószabadság örve alatt újra meginduljon a zsidóellenes agitáció és a gyűlölet hirdetői valóban félrevonulnak és ne zavarják a kormány munkáját és az egymással élő népek közötti — az utóbbi években oly jól megőrzött — harmóniát.

Örvendünk a szabadságnak, mert ez a demokrácia legbiztosabb jele és egy ország konszolidáltságának fokmérője. De ne használhassa fel ezt senkisémm arra, hogy a gyűlöletet hirdesse. Sem az állampolgársági revízió, sem más kormányintézkedés ne legyen ok és indok arra, hogy támadás induljon a zsidóság ellen. Nincsen beszivárgás és nincsen külön zsidó árdragítás, nincsen külön zsidó spekuláció és nincsen külön zsidó hiba, vagy bűn sem. Ha volna árdragító, úgy van zsidó és nemzsidó egyaránt. E határokon belül élő zsidók százszázalékban hűségesek az államhoz és ez maga olyan plussz és olyan érték, amit minden egyes román embernek értékelni kell! Aminthogy a nem elfogultak, a nem gyűlölködők el is ismerik ezt, mert így van ez már husz esztendeje és akármilyen vihar is tombol körülöttünk, ebben bizhatunk is. Jutalmat nem kérünk ezért, mert ez természetes valami, csak egyet kérünk: — nyugalmat és biztonságot, amit a miniszterelnök beszéde után bizton remélhetünk is!

Bomlodoznak a nyilaspártok Magyarországon

Budapest. — A szélsőséges zsidógyűlöletre beállított különböző nyilaspártok az utóbbi napokban erős és fontos vereséget szenvedtek. Darányi Kálmán volt miniszterelnök kerületében, Balatonfüreden lépett fel, mint nyilaspártot Mecsér András szélsőséges programmal és míg a kormány jelöltje több mint 19.000, addig Mecsér András, a nyilasok büszkesége mindössze 2679 szavazatot kapott holott az egész nyilasvezérkar dolgozott a választók megagitálása érdekében. Mecsér András bukása ugylátszik megindítója a nyilas pár-

tok egysége megbomlásának is, mert a nép kiábrándult belőlük, hiszen látják, hogy a német kapcsolatokat ápoló Mecsér Andrásnak sem sikerült mandátumot szerezni, s ezenkívül is a magyar népi rétegek tudják, hogy a nyilasok mögött egy nagy hatalom áll, amely teljes mértékben érvényesíteni akarja befolyását Magyarországon. Ez a bomlási folyamat talán megjavítja majd a zsidóság keserű helyzetét Magyarországon és enyhülni fog az a feszült atmoszféra, amely megüli a zsidó lelkeket Magyarországon.

Mig Roosevelt elnökletével Washingtonban

tárgyalnak a menekültekről, addig

Európa országutjain és aknákkal teli tengerein vándorolnak a zsidó százezrek...

Mialatt a német-lengyel háború villámgyors drámája lejátszódott és míg a nyugati harctéren többmillió hadseregek néznek egymással némán farkasszemet, addig a zsidó tragédia tovább folytatódik. Mintha az európai zsidóság a nyomoruság terén teljesen önállósította és függetlenítette volna szomorú sorsát az általános európai tragédiától.

Ezt tudják és érzik nem csupán a zsidók, hanem a kulturnépek is, sőt az amerikai közvélemény is élénken reagál mindarra, ami az európai zsidósággal történik. Példa erre az a kongresszus, amelyet Washingtonban tartottak meg a Fehér Házban. Négy napig tartott ez a megbeszélés, amelyen Sir Herbert Emerson, a Népszövetség menekültügyi főbiztosa elnökölt. Roosevelt elnök a legteljesebb mértékben támogatja ezt az akcióit, amelynek 300.000 német menekültre kell gondoskodni, akiknek letelepítése még nem sikerült. Ezek csak kallódnak a világban és ideiglenes tartózkodási engedélyekkel járnak-keleknek, főleg az európai nyugati államokban, ahol pontosan 60.000-nek van utilapja a lábára kötve. Viszont ezek után csak későbbi akció tenné lehetővé, hogy a lengyel menekültekkel foglalkozzanak.

Leszögezte a konferencia azt is, hogy a menekültek letelepítését csak előzetesen kidolgozott terv alapján valósíthatják meg. A jelek szerint rövidesen megindul a telepítési munka a Fülöp szigeteken, valamint San-Domingo szigetén is, miután a fenti területek kormányai hozzájárultak néhány ezer menekült zsidó család letelepítéséhez. A menekültek szállítását és elhelyezését az Egyesült Államok kormánya vállalta.

Érdekes, hogy Roosevelt elnök, a konferencia tiszteletére ebédet adott. Ezen az ebéden résztvettek Cordell Hull külügyminiszter, Summer Welles államtitkár, lord Winterion, az angol kormány képviselője és az államközi menekültügyi bizottság elnöke: Miron C. Taylor, valamint Van Zealand, volt belga miniszterelnök is, aki véletlenül Amerikában időzött.

Roosevelt elnök ezen a banketten felköszöntötte a résztvevő előkelő vendégeket és többek között a következőket mondta:

ROOSEWELT BESZÉDE

— Kötelességünk mindent elkövetni, hogy megoldhassuk azokat a kérdéseket, amelyeket a már régen akuttá vált és a háború következtében még jobban kieleződött menekültügyi probléma reánk ró. Minél hamarabb látunk munkához és minél gyakorlatibb terveket dolgozunk ki, annál inkább járulunk hozzá a népek közötti béke gyors helyreállításához. Tudatában vagyok annak, hogy Angliából és Franciaországból, amelyekre a háború sulya nehezedik, nem várhatunk egyebet, mint szimpátiát és megértést. A tulajdonképpeni mű, a mi kötelességünk, a semleges országok kötelessége. Nem kételkedem abban, hogy a tiszta emberiség hangja fog érvényesülni.

A LENGYEL ZSIDÓSÁG VEZETŐI NINCSTELENÜL ÉS LERONGYOLÓDVA BOLYONGANAK AZ ORSZÁGUTAKON

A vándorlás folyamata egy pillanatig sem szünetel. A németek újabb terve szerint, a lublini kerületbe a telepítés tovább folyik. De hogyan? Nincstelenül, pénz és ruhakészlet nélkül, minden anyagi lehetőség kizárással indítják el a csoportokat. Allitá-

lag 200.000 németországi, 150.000 protektorátusbeli, 65.000 ausztriai zsidót akarnak kiszállítani. Az amerikai lapok szerint, különösen a „News Chronicle” egyik cikkirója azt fejtegeti, hogy az európai kuszált viszonyok rendezéséhez szükséges a zsidóság dolgait is rendezni. Különösen három mozzanat fontos:

1. Tisztázni kell, hogy a háborús célok keretében, milyen helyet foglal el a zsidó probléma. Lehetetlen, hogy ennek a dolgnak rendezése nélkül Európában helyre lehessen hozni a társadalmi egyensúlyt.

2. Mi történjék a német menekültekkel, akik elhagyták Németországot?

3. Miképpen lehetne segíteni a lengyel-német hadjárat szerencsétlenjein?

Ez utóbbi kérdés jelentősége nem olyan nagy, mint gondolták, mert a zsidók nagyrészt ott maradt, ahol laktak. Különben a legnagyobb eltolódás Vlnában érezhető, ahol most hozzávetőleges becslés szerint 120.000 menekült tartózkodik.

Kik vannak Vlnában? Ott vannak többek között Rubinstein szenátor főrabbi, Zeideman sejm-képviselő, Salmen Reisen író, Trockenheim agudista vezér, volt szenátor, Orosz szovjet területen tartózkodik, Minzberg, lodzi hitközségi elnök, aki Pinskbe menekült. Egyes híradások szerint Vlnában tartózkodik 1200 rabbi növendékeivel együtt. (Valószínűleg a rabbik és a növendékek száma tesz ki ennyit!) Altern, a geri főrabbi szintén orosz területen van még és azon fáradoznak, hogy a szentföldre vigyék.

A belzi rebbe egyes híradások szerint a lakóhelyén maradt. Kijelentette, hogy neki kötelessége ott maradni, ahol hívei vannak.

A varsói hitközség elnöke, Eliahu Mazur, akinek vagyonát ötven millió zlotyra becsülték, vagyonát teljesen elvesztette és lerongyolódva bolyong városról városra.

Romániában összesen 3000 polgári menekült van, akik elég jómódu emberek de ahoz a vagyonukhoz nem tudnak hozzájutni, amit otthagytak.

A genfi Vöröskereszt az orosz területekre nem tudja kiterjeszteni a levelezést, mert a szovjet nem tagja a genfi szövetségnek és a Vöröskeresztnek.

Schorr varsói főrabbi, akinek halálhíre bejárta az egész világot, jelenleg Lemberg-

ben tartózkodik. A szovjet hatóságok egyideig lefogva tartották, de azután szabadlábra helyezték. Genfben a lengyel menekültek segélyügyét, a zsidó világkongresszus genfi irodája irányítja, ahol Dr. Silberstein lemergi ügyvéd intézi az ügyeket, aki szociális kérdések terén elismert szaktekinély.

A MAGNESES AKNÁKKAL TELI TENGERTEN ZSIDÓKKAL TELT VI-TORLAS CSOLNAKOK BOLYONGANAK

Mig az „eviani” néven ismert konferencia ülésezik Washingtonban és a menekült ügyét igyekezik valamiképpen elősegíteni, míg a németek a lublini revier-rel akarnak bizonyos kérdést megoldani, addig a menekült ügye egy lépéssel sem halad előre. Azok, akik ma a semleges államokban vannak, minden igyekezetükkel azon vannak, hogy távoli világrészekbe jussanak. Részben azért, mert a hatóságok nem akarnak nekik kenyérkereseti lehetőséget nyújtani, másrészt mert nem tudni, hogy a nyugati semleges államok, mint Hollandia, Belgium meddig maradnak, vagy maradhatnak semlegesek. Ezért érthető, ha újabb hírek jönnek naponta, amelyek azt jelzik, hogy sok menekült hanykolódik a tengeren. Mint az a 19 menekült, akik Ninesheim svéd kikötőbe érkeztek egy motoros-vitorlás hajón és csak két napig lehettek ott, amíg kipihenték magukat, azután tovább kellett menjenek az uszó aknákkal teli tengerekre.

Rotterdamból 180 zsidó menekült indult el, a „Batavier III” gőzössel, Cadix irányában, hogy onnan az „Orazio” gőzössel Chile irányába menjenek tovább. Hollandiából 327 zsidó menekült indult az Egyesült Államok, 145 Chile és 72 Argentína felé.

De ezek mind csak kis epizódok. Holott, nagy átfogó megoldásra vár a zsidó világ, amelyet legbiztosabban egy győzelmes francia—angol háború tudna megoldani, mert akkor Lublin is marad, ami volt és a német zsidók szenvedése is egyszerűen megszűnnek. Olyan érat nem tudunk elképzelni a nemzeti szocialista uralom után, amely ilyen kegyetlen lenne német polgárokkal szemben.

★

Amint kezdtük, úgy is végezzük. A zsidóság frontján nincsen „állóharc”. Itt minden fronton mozgás van, a zsidóság egyrésze már a tengerhez van szorítva és más világrészek felé gravitál. És a frontok mögött defenzív a védekezés, amelyben segítségünkre vannak a nagy zsidó világszervezetek és a nagyszerű demokratikus államférfiak, mint Roosevelt elnök Amerikában és az igazi nagy szellemei a világnak, akiket szintén üldöz a reakció, amely sohasem tombolt úgy és annyira világon — akár jobb, akár baloldali — mint éppen szomorú napjainkban...

Hore Belisha az angol parlament előtt

A hadügyminiszter „az angol hadsereg propagandafőnöke”. Negyvenéves és már igen változatos és magasra ívelő pálya áll mögötte. Tekintélyes spanyol zsidó családból származik, amely évszázadokra vissza tudja vezetni eredetét. Evekig előljárója volt a spanyol-portugál hitközségnek, Anglia legrégebbi hitközségének. Nagypapa gazdag selyemnagykereskedő, aki mint a hitközség elnöke élesen összekülömbözött Disraeli apjával, aminek az lett a következménye, hogy Disraeli áttért az anglikán hitre. Így közvetve az öreg Hore Belisha mozdította elő Anglia egyik legnagyobb államférfiának ragyogó karrierjét. Apja a City egyik legtekintélyesebb bankára, viszont igen jó viszonyban volt Disraelivel. A Hore nevet mostohaapjától, az ismert konzervatív politikustól örökölte. Hore Belisha a Sorbonne-on, Heidelbergben és Oxfordban tanult jogtudományt. Mint ügyvéd, főleg pénzügyi kérdésekkel foglalkozott. A háboruban a hírszerző osztálynál működött és őrnagyi rangban szerelt le. 1923-ban képviselővé választották a konzervatívokkal együttműködő nemzeti liberális párt programjával. 1932-ben pénzügyi államtitkár, három év múlva Neville Chamberlain kabinetjében közlekedésügyi miniszter lett. Ebben a minőségben a gyalogjárók részéről osztatlan rokonszenvet, az autósok részéről éppoly osztatlan ellenszenvet sikerült szereznie. Ő a híressé vált „Belisha-beacon”-ként felidőző, a sárga, léggömbszerű kislámpáknak, amelyek egyetlen, a kocsifutón ólmenni készülő gyermek miatt, egész autósort megállítanak. 1937-ben hadügyminiszter lett és egyik irányítója annak a példátlan arányú angol fegyverkezésnek. Főleg a toborzás Hore Belisha feladata. Állandó kapcsolatot tart fenn francia katonai körökkel.

Régi olcsó árak Legnagyobb választék Csak jó minőség

DEUTSCH POSZTOÁRUHÁZ

Oradea, Str. Avram Iancu 4.

„Electa” szövetek egyedüli lerakata

Nem lehet ügyetlen ember ez az angol hadügyminiszter. Ha pontosan körvonalazuk a mai helyzetet, akkor nem kell sokáig tanakodnunk azon, hogy vajon melyik a legfontosabb tétel az angol kabinetben? Kétségtelenül a hadügyek intézése. A brit birodalom háborút visel a németek ellen. Olyan háborút, amelyben igaz a százszorososan Keynes-nek, aki kimondotta már husz esztendővel ezelőtt, hogy „rossz üzlet a háború”. Az angolok nem akarnak semmi új területet. Nekik elég birtokállományuk van. Viszont nem akarják, hogy a brit oroszlán, egy kiöregedett, foghíjas oroszlán benyomását keltsse. Ezért a negatívumért kell minden erejét latba vesse. De erre minden megfeszítésével kell küzdi, mert nagy és makacs ellenféllel van dolga. Az egyetlennel a világon, mert az Egyesült Államokkal örök jóbarátok, a franciákkal a legszorosabb szövetségben, az oroszokkal, japánokkal is meg tudja egyezni, de a nagy ellenség, az igazi nagy ellenség — a német. A német birodalom, amely ma már úgy gyűlöli az angolokat, mint a zsidókat. Képzeltük, hogy mennyire gyűlölhették Hore Belishat, aki angol is, meg zsidó is.

És ez a Hore Belisha, ez az angol-zsidó, ma a legfontosabb tételt bírja. A hadügyeket intézi, tehát a birodalom lét- vagy nemléte kérdésének kulcsa kezei között van. Hore Belisha nyilatkozott az angol alsóházban. Nyilatkozatában kerülte a frázisokat, kerüli mindazt, amit blöffnek mondhat, úgy a reális angol, mint az ellenséges német sajtó. Csak számokat mondott és határozott szavakkal állította, hogy az angol haderő mindég tökéletesebb lesz. Jönnek az új repülőgépek a világ minden részéből, Huszonötezer gép egyedül az Egyesült Államokból, hát még hol van Kanada, Ausztrália és a többi dominium?

Már több ízben méltattuk a lap hasábjain Hore Belishát, aki valamikor az első világháború idején, 1917-ben az antant seregekkel Görögországban járt, ahol egy zsidó családnál kedd estén csinált péntek este és sabbat salom-mal köszönt. Beszélt a kis imakönyvről, amelyet anyjától kapott és mindig magánál hord. Leslie Hore Belisha akkor kapitány volt és most a legfőbb hadügyek intézője. Bizonyára érti mesterségét és azt is, hogyan kell győzni.

LEITNER ZOLTÁN

Schulze főhadnagy bombája...

A frankfurti Tietz áruház fehérműosztályán már évek óta látja el az osztályvezetői állást Marianne kisasszony, akinek özvegy édesanyja rajongással és szeretettel csügg leányán, akinek apja még a világháború idején esett el az ypresi harcokban. Azóta anyja minden erejével azon igyekezett, hogy egyetlen leányát becsülettel felnevelje. Sikerült is neki Marianneból derék, okos leányt nevelni. Husz alkalmazzott fölött parancsnokolt Fräulein Marianne Rubin, ahogy azt a fehérműosztályhoz tartozó kis írodának ajtajára a rajzszeffel erősített névjegy mutatja. Marianne-t nagyon szerették, még a cég főnöke is, a hatalmas Tietz áruház frankfurti házának vezetője is becsülte. De még a berlini központban is tudták róla és elismerték, hogy a legizlésebb modelleket Marianne rendel meg és a többi városokban működő fióküzleteket is az ő beosztása szerint látták el a szükséges árukkal.

Schulze Hans, a központi megbízott, szőke, álmodozó fiatalember volt. Nem szerette a lármát, sem a zajos mulatságokat, a sörházak környékére sem ment. Szabadidejében könyveket olvasott, sőt néha szentimentális verseket is írt. Schulze ur különben a pontosság és becsületesség mintaképe volt.

Apja régi császári tanácsos, valamikor az „Unter den Linden”-en laktak, Berlin előkelő negyedében, de amikor tízenyolcban a háború vége volt, akkor hirtelen befellegzett a dicsőségnek is és Hans, aki akkor végezte el iskoláit, nem mehetett a kadettiskolába, ahogy szülei tervezték, hanem egy bankba vállalt tisztviselői állást. Nehány évig gyakornokoskodott a „Dresdner-Bank” egyik fiókjánál, amikor egy napon azt olvasta a „Berliner Tageblatt” egy hirdetésében, hogy a Tietz áruház vezető tisztviselőt keres. Jelenkezett és mert fellépése meglepett, felvették. Kifutó és szorgalmas ember volt, nem politikált, távol állott a különféle izmusoktól, csak hivatásának élte és ezt a vállalat tulajdonosai is nagyon becsülték benne.

1932-ben Frankfurtban kapott állandó beosztást, mert a berlini központnak messzemenő tervei voltak úgy a frankfurti fiókkal, mint Hans Schulzéval. Úgy vélték, hogy itt még jobban kifejlődhet s ők is meggyőződnek majd arról, hogy megfelel-e annak a nagyfontosságú megbízásnak, amelyet rá akarnak bízni. A tervről nem tudott Hans határozottan, csak sejtette, hogy mi lenne? Amerikába akarják küldeni, hogy ott tanulmányozza a nagyáruházakat és közben esetleg a Tietzék is felállítanak egy áruházat a Broadway-n.

Alig volt ott néhány hónapig, amikor egy napon véletlenül Marianne referált neki üzleti ügyekről hosszasan és a többórás tárgyalás azalag végződött, hogy este, üzletzárás után, megvárta a leányt

és udvariasan megkérdezte, hogy elkísérheti-e? Marianne-nak tetszett a szerénymodoru Hans és nagy meglepettettségnek vette, hogy egy ilyen nagypozíciójú férfi felfigyelt rá. Nem gondolt szerelemre csak arra, hogy sikerülni fog ezzel a kapcsolattal esetleg jövedelmüket növelni és édesanyjának gondját kisebbíteni. Akkor este Hans hazáig kísérte és sokat beszélt neki Berlinről, meg a családjáról, a terveiről és arról, — hogy nagyon egyedül érzi magát.

Néhány hétig tartott ez az idő, amikor egy napon Hans kijelentette Marianne-nak, hogy elvonné feleségül. Marianne tiltakozott. Évégre ő zsidó, ha távol is áll a vallási ceremóniáktól, de mégis... a Hans karrierjének is ártana és mit szólna az előkelő család?... Minden érvelés hiábavaló volt. Egy vasárnap délután Hans még's felment Marianne-ékhez, megkérte a leány kezét és egy hét múlva csendben megtartották az esküvőt is...

Amikor a nemzeti szocializmus uralomra került és megkezdődött a kegyetlen éra, Marianne szívdobogva figyelte az eseményeket. Szíve alatt hordta magzatát és kétségbeesetten gondolt arra, hogy összeomlik minden. Tudta, ha megkezdik a kutatást, a férje papírjai rendben vannak, de felesége révén mindent elveszíthet. A Schiller-strassei elegáns lakásban nyomott volt a hangulat. Marianne anyaságának utolsó hetei már a legnagyobb izgalomban teltek el. Azután megszületett a gyermek. Fiu volt és

PAÁL JOB:

Varsó ostroma alatt...

Litvinov, 90 éves apja

német bombától halt meg

1.

(Subotica) A zöldre festett olasz Pullmann-kocsit közvetlenül a mozdonyhoz kapcsolták. Megállás nélkül szaladt ez a vagon Bucurestől Milánóig keresztül Rómáig.

Utközben Timisoarán, Jimbolian, Szuboticán, Vinkovcen, Zagrebben, Triesteben, Venezia mellett, Mestren éppen csak hogy megpihen. Mindig új mozdonyokhoz kapcsolják, aztán rohan tovább...

Mostanában ez a vagon mindig zsúfolva teszi meg az utat. Tele van valamennyi osztály. Réveteleg szemü utasok szoronganak a keskeny folyosón, a legtöbbször pár napos a szakáll, idegenül bámulnak ki felé az ablakon a rétekre. Fáradt asszonyok próbálnak aludni a fülkében és pityergő gyerekek turják be fejüket az anyjuk karjai alá. Az utasok lengyelül beszélnek és egy új népuándorlás szomorú hősei ők...

...Lengyelországból jönnek és maguk sem tudják, hol lesz az utjuk vége...

2.

Mindennap egy óra felé érkezik ez a vagon Szuboticára és este kilenc felé tart haltot a zagrebi állomáson... Amikor keresztül furom magam a folyosón, négyen szoronganak mellett.

Négy fiatalember. Gyűrött ruhájukon is meglátszik, hogy drága szabó műhelyéből kerültek ki azok. Az egyik megszólít. Azt kérdezi tőlem, hogy nem tudnék-e számukra Zagrebben valamilyen olcsó hotelt ajánlani. Pár szóval utbaigazítom. Beszélgetni kezdünk.

Honnan jönnek? Bucurestiből. Oda a „zöld korridor” keresztül jutottak el. Mi az a „zöld korridor”? Csodálkoznak, hogy nem tudom. Zöld korridorok hívják azt a terképen sehol sem jelzett illegális csíkot, amely a szovjet által megszállott lengyel területen húzódik végig és ahonnan meg lehet esetleg Romániába szökni.

Ezen keresztül jöttek „át” ők is. Hova mennek? Az egyikük Milanóba, mert ott él a bátyja, a másik Párizsból kapott hírt szüleitől, a harmadik célja: Amerika, a negyedik maga sem tudja, hogy hol fog megállapodni. Az egyikük a lembergi exportakadémia hallgatója volt, a másik orvosnak készül, éppen az utolsó szigorlata hiányzik, a harmadik apja krakkói üzletében dolgozott, a negyedik Varsóban volt alkalmazottja egy ottani expedíciós cégnek.

Sokat jártam Lengyelországban: ismerősök után érdeklődöm náluk.

Egész csomó név szalad ki a számon és felcsillan a szemük, ha valamelyik viselőjét ők is ismerték. A hatalmas *Illustrazioni Kurjer Codzienny*, Lengyelország legnagyobb napilapja megszűnt. Főszerkesztője elmenekült. Beres doktorról, a krakkói kereskedelmi kamara igazgatójáról nem tudnak semmit, pedig ketten is ismerték. Dombrowski főszerkesztő eltűnt. A Krakowski Poranny riporterének sikerült átjutni a „zöld korridoron.”

Egyszerre — magam sem tudom hogyan jutott eszembe ez a név — megkérdezem:

— Ismerte valaki az öreg Finkelsteint?

A varsói magánhivatalnok jelentkezik nyomában: én ismertem. Szegény ott pusztult el a Jerusalemskán, bomba szilánkjára ölte meg... Lehetett vagy kilencven éves, mindössze jóval túl volt a nyolcvanon...

3.

Én sohasem láttam az öreg Finkelsteint.

Akkor hallottam róla először, amikor négy évvel ezelőtt Marienbadban napokon keresztül leskelődtem Litvinov orosz külügyi népbiztos után. Litvinov kezelőorvosa mesélt nekem megható történeteket az öreg Finkelsteinről. Litvinov a fia volt az öreg Finkelsteinnek. Litvinov a varsói ghetto egyik szűk sikátorában látta meg a napvilágot.

Milyen volt az utja addig, amíg a varsói

ghettóból eljutott a Kremlhez és a népszövetségi palotájához — akadnak bizonyára sokan, akik még ezt is megírják, ha ugyan még nem irták meg eddig. A marienbadi doktor csak azt mesélte el az öregről, hogy éveken keresztül nem tudott semmit fiáról. Talán nem is érdeklődött utána. Egyszer aztán meglátta valamelyik újságban Litvinov népbiztos képét, amelyet gyakran lehetett újságok oldalain látni. Az öreg Finkelstein nyomban megismerte a szülői házból nyomtalanul eltűnt fiát. Aki talán harminc esztendőig nem adott hírt magáról. És e nap óta a kaftános, bus szemü varsói zsidó mindig a pályaudvart járta... Figyelmesen vizsgálta minden elsőosztályú vagonját a Moszkvából érkező gyorsnak... Addig, amíg egy szép napon felfedezte ott azt, akit keresett. És Litvinov is megismerte az apját...

Nem igen beszéltek, csak egymásra borultak és előntötte szemüket a könny...

Mindent a marienbadi doktor mesélt.

Ettől az időtől kezdve az öreg Finkelsteinnek nem kellett találmokra kimenni az indóházba. Jöttek a telegrammok, hol Leningradból, hol Prágából, hol Genéből, hol Moszkvából és nem volt bennük más, csak egy dátum. Dátuma annak a napnak, amikor keresztülrobogott Varsón a vonat, amely a szovjet népbiztosát viszi, vagy hozza. Ilyenkor az öreg Finkelstein, aki élete alkonyán is szemüveg nélkül tanult esténként a minden irások irásából, a talmudból, kitalyogott az állomásra és keblére ölelte fiát. Könnyes szemekkel csókolta meg nyakát is, aki pedig nem valamelyik gheftóban született, hanem egy történelmi angol név viselője volt, mielőtt Miss Litvinov lett belőle. Durva faragású botot tartott kezében az öreg Finkelstein és füle mögött régesrég fehérre fakultak már tincsei...

...Aldásra emelte a kezét, valahányszor kigördült a varsói pályaudvarról a moszkvai express...

4.

Az öreg Finkelstein nem várja többé fiát, tovább Litvinovot a varsói indóházban... Sajde sokan nem várják már itt a fiukat, a feleségeket és az apjukat...

Az öreg Finkelstein is holtan maradt a hosszú Jerusalemskán, amelynek végén kormos falával emelkedik a pályaudvar épülete...

A fiatal varsói hivatalnok, aki elmesélte Litvinov apjának tragédiáját, többet nem tudott mondani az öreg Finkelsteinről.

Másra terelődött a beszéd sorja és meg-

zem abba, hogy elváltunk. Velem majd csak lesz valahogy... Tudod, hogy szeretlek, tudod, hogy szenvedek, de úgy látom, hogy a szerelmünkért nagy árat kell fizessünk. Elváltunk és én a legjobbnak látom, ha eltávozom Németországból. Leánykoromban tanultam angolul és az utóbbi években még tökéletesítettem tudásom. Ha valamilyen más világ lesz, akkor majd újra együtt leszünk.

— És a kis Hans?...

— Magammal viszem. Már csak azért is, mert hiszen a törvény értelmében ő is „zsidó” és minnek élje le gyermekéveit itten? Elviszem magammal Londonba s úgy gondolom, hogy valamilyen módon ott is tudok neki és magamnak kenyeret keresni.

Hans nem válaszolt. Napokig ült szótlanul a kezevet szélén, folyton ölében tartotta kislát és simogatta fejét. Nem járt be az irodába, nyolc napig szabad volt távol lenni, amíg a választ megadja. A két szerető ember, sok kínos, átvirrasztott éjszaka után mégis határozott és a nyolcadik napon elment a távirat Berlinbe — válaszal: Igen!

Megállapodtak abban, hogy a válóper rövid idő alatt keresztül viszik és Hans utlevelet szerez mindkettőjük számára. Marianne és a kis Hans elindulnak majd együtt a nagy bizonytalanságba. Nem telt bele négy hét és a kis család bucsuzott egymástól. Amikor a D. vonat elment, Schulze Hans könnyet morzsoló szeméből és zsebkendőjével még sokáig integetett a rohanó gyors után...

Ajánlóleveleket vitt magával Marianne Londonba

és Schulze londoni üzletbarátai révén sikerült is neki igen szerény elhelyezkedést találni gyermekével együtt. Egy angol családhoz került, ahol a háztartást vezette (más állást nem vállalhatott az angol törvények szerint) és közben a háziakat a német nyelvre tanította.

Hansot egyideig magánál tartotta, azután egy nagy londoni zsidó jóléti intézmény, amely a menekült zsidó gyermekeket helyezte el különböző nevelőintézetekbe, — a kislát felvette. Marianne nehéz szívvel vált el gyermekétől és csak az vigasztalta, hogy hetenkint egyszer, vasárnap együtt lehetett vele. Amikor a kislát kérdezte, hogy miért kell nekik a „papa” nélkül élni, Marianne szeme könnyelábadt, magához ölelte a fiút és nem tudott mit válaszolni...

Kitört a háború. Schulze Hans tartalékos repülőhadnagy bevonult czeredébe. Egy bombavető repülőgépre rendelték és a lengyel hadjáratban több sikeres repülés fűződik ennek a gépnek nevéhez, illetőleg számához és vezetőjéhez. Amikor a lengyel hadjárat végét ért, Hans néhány heti szabadságot kapott. Szomorúan járt-kelt Berlinben, hiányzott neki kislát és amikor az egyik lengyel város felett gépfegyverrel az uccái járókat vették célba a repülőgépről, akkor a rohanó, felbukló, haldokló kis gyermekek között mintha Hansot látta volna. Megdöbbant a szíve, amikor arra gondolt, hogy mit is

tehet arról ez a sok ártatlan gyermek, amiért a felnőttek háboruznak?

Amikor szabadságáról bevonult, újra parancsot kapott. De most még nehezebbet, mint először. A brit szigetekig kellett elrepülniök és ott dobni le a bombákat. Schulze nem volt vakmerő, csak bátor és híven teljesítette kötelességét. Angliába került kis családjáról a háború kitörése óta nem hallott és nagyon aggódott értük. De ezt senkinek a világon nem merete elárulni. Egy zsidó asszonyért, egy félzsidó gyermekért aggódjon egy árja? Egy német repülőtest? Hihetetlennek tűnt volna ez a fajlemélet örülteinek.

A londoni gyermeknevelőintézet vidékre költözött. A kormány parancsára sokszázezer angol gyermeket vidékre vették, hogy ne legyenek kitéve a légi támadásoknak.

Egy shottlandi kis városba vitték Hansot is a többi gyermekekkel. Anyja most már hetenkint senki láthatta, csak értesítést kapott róla rendszeresen.

Egy ködös éjszakán, 5000 méter magasságban újra utnak indult a Hans által vezetett nagy bombavetőgép. Egy légitáncos ment együtt azzal a kitéző céllal, hogy néhány angol „katonai bázist” fogja bombáztatni.

Schulze úgy tudta, hogy gyermeke és felesége Londonban vannak. Ezért megkönnyebbülten lélekelt fel, amikor a parancsban azt látta, hogy a Firt of Fort hadikitézője melletti kisebb városokat kell bombáztatni. Éjjel két óra volt, amikor odaérték

tudtam azt is, hogy a lengyel menekülteket meleg barátsággal vendégelték meg a szuboticaai álmón. A Vörös Kereszt ebéddel várta őket és a gondoskodásnak ez a formája valamenynyöknök jól esett.

Most a vasuton azon tanakodtak, hogy este tizkor hol válthatják be kevés pénzüket dinárra. E tekintetben nem tudiam nekik tanácsot adni, de biztos, hogy Zágrábban majd megoldást találnak e problémára...

Amikor este hazérkeztem és kinyitottam a rádiót, elsőnek azt a hirt hallom, hogy Litvinovot újra reaktíválta Sztalin. Az öreg Finkelstein fiát kinevezték újra a szovjet külügyi hivatalá-

hoz, a külföldet informáló osztály főnökének. Sokan úgy tudják, hogy ez a híradás annyit jelent, hogy Litvinovnak újra szerepe lesz Oroszország sorsának intézésében. Én nem értek a politikához és nem tudom azt sem, hogy Litvinov megjelenik e újra az európai politika cirkuszának porondján, de valahogyan úgy érzem, hogy e rádiójelentés és a jeruzalemskai barrikád néma halottja között valamilyen összefüggés van...

...Az öreg Finkelstein fia talán megint kapcsolatokat keres azokkal, akiknek bombája sort vágott a varsói uccán és amely az ő apjának életére is szomorú véget hozott.

amely a zsidóság sorsának enyhülését jelezné...

— A gyűlölet tengere egyre nagyobb területet hódít és szorongva, aggódón lessük a hullámok csendesülését. Minden idegszálunk ennek a nyugtalanságnak jegyében feszül, — s igen természetes, hogy ebben a nyugtalan atmoszférában meg kell elégednünk azzal, hogy a hitközségi élet legszükségesebb kereteit tarthassuk meg, felkarolva az életviszonyok és a sorsközösség diktálta olyan intézményeket, — amelyek alkalmasak arra, hogy a közös érdekű zsidó ügyekben egységesen oldják meg a zsidó élet közös problémáit.

500.000 LEI EMIGRÁCIÓ CÉLJAIRA.

Érdekes adatokat látunk a jelentésben arról, hogy mennyi pénzt áldozott a nagyváradi zsidóság (ortodox és nyug. szertartású együtt) a szerencsétlen emigránsoknak. A szervezett pártfogó iroda csaknem félmillió leit gyűjtött egy év alatt és fordított átutazó, vagy időlegesen megrekedt emigránsok számára. Alampolgársági ügyekre is százezer leinél többet költött a pártfogó iroda. A husvéti pászka akcióhoz, amelyet a bécsi zsidóság számára folytattak le, szintén hozzájárult a nagyváradi nyug. szert. hitközség.

A hitélet megerősítése érdekében is számos akciót folytat a hitközség, különösen amióta dr Vajda István lett megválasztva rabbinak. Imak arról, hogy az árvaházat, aggodházát mennyi nehézségekkel sikerült fenntartani gyűjtemekkel. Megemlíti a jelentés, hogy egy ingyenes könyvtárat létesítettek a dr Kecskeméti-alapból.

Válságban volt az elemi iskola helyzete, különösen azért, mert számos szülő szerzetesi iskolákba járatta gyermekét és akkor csodálkoznak, ha lelki konfliktusba keveredve, elvesznek a zsidóság számára. A liceum zavartalanul működött ebben az évben és a hitközség 500 ezer lejjel járult hozzá az iskola fenntartásához a tandíj bevételeken kívül.

KIEGYENSÚLYOZOTT KÖLTSÉGVETÉS.

Érdekes szimptoma, hogy a hitközségben egy millió lei az adóbevétel, míg a körülbelül négyszer olyan nagy tag-számu ortodox hitközség egy évi bevétele nem több, mint 600.000 lei. És a nyug. szert. hitközségben még újabb adórevíziót fognak keresztülvinni, mert, mint a jelentés írja: "...mert köztudomásu, hogy más erdélyi városokhoz viszonyítva a mi adózásunk — mondhatjuk — neveléségesen kisméretű."

A ridég számok közül kiemeljük, hogy gabellából 720.000 lei folyt be, pászkból 300.000 lei, a liceum és elemi iskola bevétele egy és félmillió lei volt. Jótékonycélra 220.000 leit, fiúárvaház 400.000 lei, aggodháza 220.000 stb. Összesen hatmillió lejes büdzsével dolgozik ez a zsidó közösség, amelyet sok gondossággal, rátermettséggel vezet a hitközség jelenlegi vezetősége.

A jelentés merőben ujszerű, mert mostanig a nagyváradi nyug. szertartású hitközség nem adott ki hasonló jelentést. Az érdem a hitközség vezetőségén és az új főrabbin kívül, dr Faragó Viktoré, aki, mint a hitközség főtitkára és zsidó ügyeknek felkarolója, a hitközség anyagi felvirágzásának törhetetlen harcosa is.

A jelentés egy konszolidált zsidó közösség képét adja, mely úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben példaadó lehet az egész erdélyi nyugati szertartású zsidóság előtt.

Új hangok a nagyváradi nyugati szertartású hitközség évi jelentésében

A nagyváradi nyugati szertartású hitközség egy ives füzetet jelentetett meg, amelynek címe: „Évi jelentés és számadások az 1938/39. gazdasági évről és költségvetés az 1939/40. évről.”

Sok számot találunk benne, amelyek tanulságosak. De előbb beszéljünk a bevezetőről, amelyet dr Vajda István, az új főrabbi ír híveihez. A „lelki számadás”-ról beszél, ahogy eredetiben is írja, „chason haneles”-t említi, amely a tiszta lélekről és nyugodt lelkiismeretről beszél. Azután az év halottait említi meg kegyeletos szavakkal, majd a hitehagyottakról ír egy kis szakaszt, amelyet alant mi is közlünk. Eddig nem akartunk dönteni, de amikor azt látjuk, hogy a hitközség hivatalosan is leközi ezek névsorát, nem szükséges többé, hogy medítáljunk azon, hogy közöljük, vagy ne közöljük? Most már kétségtelennek látszik a nagyváradi nyugati szertartású hitközség vezetőségének ebből a gesztusából, hogy zsidó érdek a hitehagyottak nevének publikálása. A jelentés szövege ezt írja:

A NAGYVÁRADI HITEHAGYOTTAK NÉVSORA.

— Kötelességszerűen beszámolunk azokról is, akik elveszték számunkra: a

hitehagyottakról. Nem lehet közömbös hitközségünk tagjai előtt, hogy megismerjék azon hitközségi tagok nevét, kik a zsidóságra nagyon súlyos, tragikus időkben hagyták el közösségünket, sorstársainkat, nem vállalva tovább velünk a sorsközösséget: Arató László ((akereskedő), dr Barna László (urulogus), dr Barta Andor (nőgyógyász), dr Barta Ferenc, Engel Kornél (bankigazgató), dr Fodor Péter (ügyvéd), Friedman Lajos, dr Kovács Bertalan (gyermekorvos), Ligei Andor (főpincér), Nagy Lajos, dr Osváth René (urulogus), dr Rácz Béla (fogorvos), Rácz Ernő (hangszerkereskedő), Rácz Miksa (kereskedő), Révész Béla (bankigazgató), Sarkadi Géza, Sas Emil (vasutigazgató), dr Somogyi Ödön (ügyvéd), dr Somogyi Imre (ügyvéd), Schnabel Emil (vendéglős), Fodor Margit, dr Vadász János (orvos) és Weiszman Andor (fogtechnikus.)

A GYÜLŐLET EGYRE NAGYOBB TÉRT HÓDÍT...

— Az elégia lájadalmas hangja tör ajkunkra évi jelentésünkben — mondja többek között a jelentés. — A zsidó szenvedések és jajok fokozottabb ütemben közelítik meg hajlékaink küszöbét. Kevés a biztató remény, halvány fény sugar,

Schulze főhadnagy megrántotta azt a foggantyut, amellyel a bombákat leengedik pusztító utjukra. Megemelte a billentyűt és egy hatalmas bomba cindult a föld felé...

A kirkgate-i gyermeknevelőintézetben ezen az éjszakán nagy volt az izgalom. A város harangjai zugtak, a gyárak szirénái rémítően bugták, mert jelezték a német repülőraj közeledtét. A kisgyermekeket ijedten és álmosan, hiányos öltözetben rohantak a légvédelmi fedezék felé. Sikongás és örült izgalom. A gyermekek nagyrésze sírt és az anyjuk után kiabált...

A kis Hans éppen a betegszobában feküdt. Harmincyolc fok láza volt, influenza kínozta napok óta. Az ápolónő hirtelen nem tudta, mit csináljon. Vigye-e ki a gyermeket az éjszakai ködös időben? Akkor tüdőgyulladást kaphat. Vagy hagyja ott? Mi lesz vele, ha valami baj éri?

Már hajlatszottak a gépek, fűlsikettő zugással jöttek. Egy-egy bomba rettentő detonációja is hallatszott. Az ápolónő fejét vesztve rohant el a betegszobából és a kis Hans tágranyított rémült szemekkel maradt ott és nem tudta, mit tegyen? Ott ült ágya szélén és sírt, keservesen sírt. Egyedül volt, senkisémet látott magakörül...

Egyszerre csak rettentő villanást látott az ablakon keresztül... azután nem tudott már semmit. A bomba becsapott és romhalmazz lett a gyermekek otthona...

Másnap megtalálták Schulze Hans megszenesedett holttestét a romok között. Amikor anyját érte-

sítették a borzalmas szerencsétlenségről, félőrülten rohant oda a legelső vonattal, hogy legalább gyermeke temetésén részt vegyen. Azután idegei felmondták a szolgálatot és hetekig feküdt ájult lázrohammal egy klinikán... élet-halál között...

A bombázást követő napon újra utnak indult Schulze főhadnagy. Most nem egy nehéz bombavetőnek tisztje volt, hanem a gyorsjáratu vadászgéppel végzett felderítést. Valahol fenn a felhők között nyugodtan zugott a gép nagyszerű motorja, alatta a tenger fodrozta hulláma, amikor Hans Schulze bekapcsolta a londoni rádiót, hogy meghallgassa, mit jelentenek a tegnapi éjszakai bombázásról. Alig csavart egyet-kettőt, már jelentkezett is London. Éppen német leadás volt és a fülhallgatón keresztül hallja, amint a leadó bemondja:

— Az éjszaka folyamán egy német repülőraj megtámadta Kirkgate városkát, a Mirth of Fort melletti hadibázis mellett és több bombát dobott le. Az egyik bomba a nagy gyermekotthonra érte, ahonnan a gyermekeket idejekorán elszállították a légoitalmi fedezékbe. Csupán egy gyermek halt meg, Hans Schulze, német emigráns fiúcska, aki éppen beteg volt és ezért nem tudták idejekorán elszállítani.

A német vadászgép kormányát elengedte az eddig oly biztosan vezető kéz. Majd hatalmas ívben zuhant lefelé a gépmadár és a német hadvezetőség soha nem tudta meg, hogy mi volt az oka annak, hogy a J. 135-ös soha nem tért vissza felderítő útjáról...

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.

Telefon: 24-40

Naptár 5200

Béntek: Kiszlev 19, december 1.

Szombat: Kiszlev 20, december 2.

Heti szidra: ושב

Heti haftora: כא"ה על שלשה

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.22

gyertyagyújtás 4.32

Istentisztelet kezdete 4.42

Szombat befejezése 5.38

Szerda este december 6-án, első Chanuka-gyertya gyújtás.

Kitértek

Nem mondom, hogy valamennyi kitért zsidó ugyanazt a lelki képet mutatja, de van az első generációnak egy közös lelki képe, amely pszichoanalitikus számára érdekességgel bír. Azzal lehet a legjobban jellemezni a kitért zsidót, hogy egyéniségében megmarad annak, aki azelőtt volt, de lelkiisége mégis változásokon megy keresztül. A kitérés gondolatának megszületése és megérlelése hosszú utat tesz meg az elhatározásig. Egy kitérés sohasem születik meg spontán módon, hanem hosszú úton keresztül formálódik, emelkedik és süllyed a gondolat, míg az elhatározáshoz jut. A kitérés határozata elé indokok, érvek és ellenérvek tolszanak, melyek sokszor nem mentesek a félelem és szégyenérzéstől. Ezek a primőr érzetek abból az érzésből születnek, melyek a mult gyökereitől való erőszakos szakítást jelentik, szemben a bizonytalan jövővel és az új vallás kereteiben való elhelyezkedéssel. A kitérti készülő a multjából és környezetétől fél, bár végeredményben odajut, hogy környezetén tulteszi magát és velük szemben gögössé, fennhéjázóvá válik és gyűlöli őket. Az ősi vallás, — akár jámbor zsidó volt az illető, akár pogány, — mégis csak átította testét, lelkét. A zsidó sors, a mult, az elődök, szülők, testvérek és rokonok, a vallás képezik azon kapcsolatokat, melyek láthatatlan szálakkal, de közvetlen erővel hatnak generációkon keresztül és melyektől megszabadulni csak ezeknek megtagadásával lehet. Ezeknek megtagadása pedig nem egyszerű lelki művelet, hanem olyan, mely mély megrendüléssel jár különösen azokra akiki vallásos környezetben hitüknek, családjuknak és népüknek megbecsülésében nőttek fel. Azoknál is, kik látszólag könnyen hagyják faképnél őseik vallását, akiknél a kitérés nem több, mint egy adminisztrációs aktus, ezeknek a lelkületében is létezik szakadás, törés, homály, melyet eltüntetni nem lehet és melynek hatása egy egész életre kihat.

Ha közelebbről vizsgáljuk meg a kitérti szándékokat, úgy azt találjuk, hogy a kitérés előtt, annak előkészületi idejében a renegát az új vallás dogmáit legtöbbször még hírből sem ismeri, ezért meggyőződésről, hitről, odaadásról vagy az új vallás iránti rajongásról beszélni oly dolog, mely-

nek alapjai hiányzanak. A kitérésnek tehát nem a meggyőződés képezi alapját, hanem bizonyos célok és külső körülmények biztosításához vagy megváltoztatásához fűződő érdekek, melyek vagyunk, a zsidóságra nehezedő politikai, gazdasági és társadalmi nyomásnak védelméről, feloldásáról és elhárításáról kíván gondoskodni. Az ok és cél mindenestre materialisztikus és nem spirituális, tehát egy önző cél, melynek központjában és szolgálatában áll a valláscsere iránti szándék vagy tett. Kétségtelen, hogy egy önző cél érdekében eszközölt valláscsere alapjai lazák, törékenyek és ingadozók, amit a kitértnek valláserkölcsei, társadalmi és gazdasági életfolyása élénken bizonyít. Az impulzust a kitérésre az érdek adja és így ez az ok és alap mindig hozzátapad ahhoz a valláserkölcsei viszonyhoz, melyben a kitért elhagyott és felvett vallásával szembenáll. Ez a viszony nem érdektelen, hanem zavaros és bizonytalan, mint az a lelkület, mely talajtól, elszakadt, de új talajban gyökeret verni nem tudott. A kitért pszichikailag a levegőben lóg. Senkit ne tévesszen meg, ha egy „új kereszttyént” lát, aki vallásának gyakorlásában bigott, fanatikus és olyan buzgó, hogy a született kereszténynek is szemétté szur. A mi szeméinket ez nem téveszti meg. Egy zsidó, aki mint zsidó csak hosszunapkor tisztelte meg az Uristent jelenlétével, mint kitért is rossz keresztény marad, habár mindennap megjelenik az istenházában. Az átlépés nem nagyon egyszerű. Az ember nemcsak testével létezik a jelenléte világban, hanem lelkével is. És ha ez a lélek a mult felrugásának és a jelen megtagadásának terhével bolyong a földvilágon, akkor ez az ember nem szabad sem érzéseiben, sem lelkében, sem testében. Elhagyott hittestvéreinek szemében ő a „mesüme d” felvett új vallásban pedig legjobb esetben „hitehagyott zsidó.”

DR MANNHEIM ALADÁR
(Arad)

— A jeruzsálemi egyetem 250 lengyelországi diákot támogat. A jeruzsálemi egyetem tanácsa határozatot hozott, hogy támogatásban részesít 250 olyan lengyelországi származású zsidó diákot, akik elszakadtak családjuktól és hijján vannak minden anyagi létfenntartási eszközöknek. Az egyetem tanácsa elhatározta azt is, hogy megnagyobbítja az egyetem kántinját, ahol eddig 1500 diák kapott kétszer hetente ebédet. Gondoskodik az egyetem a diákoknak a városban lakó tehetősebb családoknál való elhelyezéséről is.

— A tel-avivi munkanélküliség. A napokban tárgyalásokat kezdtek három munkanélküli csoporttal, amelyek megszállták az általános munkásszervezet, valamint a Mizrahi szervezet irodáit és a telavivi Brenner-házat. A tárgyalások eredményeképpen az a csoport, amely megszállás alatt tartotta az általános munkásszervezet irodáit, szétoszlott. — Fischmann rabbi, a Mizrahi képviselője a Jewish Agencyben, is Tel-Avivba érkezett, hogy tárgyaljon a szervezet képviselőivel. A Brenner-házban tartózkodó munkanélküliekkel folytatott tárgyalások még nem vezettek eredményre.

Ha a gyomor nem jó, nincs élet!

Az emberi szervezet egyik legfontosabb életfunkciója a jó emésztés, tehát nagyon fontos, hogy jól tudjunk enni és jól tudjunk emészteni, mert a természetes táplálékfelvételt semmivel a világon sem tudjuk pótolni. Tehát egészséges jó emésztés, normális bél-, epe-, vese- és májműködés szükséges ahhoz, hogy vérrünk normális állapotát, szervezetünk egészséges működését fenntarthatassuk.

A világhírű amerikai Gastro-D. gyógyszer, melynek kiváló hatását már az egész tudományos világ elismerte és tekintélyes orvosok klinikáikon alkalmazzák, olyan elemeket tartalmaz, hogy 10—15 éves súlyos gyomor- és bélbetegségeknel, valamint vese-, epe- és májbetegségeknél kitért eredményeket értek el vele. GASTRO-D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 140.— lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárán, București, Calea Victoriei 124.

— A szovjetkormány engedélyt ad a vilnai menekülteknek a nyugati Fehéroroszországban való letelepedésre. A szovjetkormány közölte a litván kormánnyal, hogy engedélyezi a németek elől Vlnába menekült zsidók bevándorlását Fehéroroszország nyugati részében. Az engedély háromezer zsidó menekültre vonatkozik. — Másfelől azt jelentik, hogy a szovjetkormány továbbra is kitart ama rendelete mellett, hogy nem ad átutazási vizumot azoknak a lengyelországi zsidó polgároknak, akik Odesszán keresztül orosz hajókon kívánják megtenni az utat Palesztinába.

— Bialik-émléküvet lepleztek le Tel-Avivban. A napokban leplezték le a Mirjam Berlin szobrászónő által megmintázott Chaim Nahman Bialik bronz-szobrot, a telavivi Bialik-házban. A szobor-leplezésen kétszáz személy vett részt, közöttük az elhunyt nagy költő özvegye is. Jákob Fischmann, a héber írók szövetségének elnöke beszédet mondott ez alkalommal, D. Smilanszki asszony pedig, aki a szobrot leplezte, a szobrászónő művét ismertette a jelenlevők előtt.

DIANA

merev és fájó izmok ledörzsölésére.

— Megindult a levelezés az okkupált lengyel területekkel. A lengyelországi zsidóság és külföldön lakó rokonai közötti levelezés megindítását a genfi Vöröskereszt megkezdte. Oda kell fordulni mindenkinek, aki Lengyelországban maradt hozzátartozói iránt érdeklődik. Meg kell jelölni a kérdeztnek nevét, születését, foglalkozását, utolsó címét, esetleg azokat a személyeket megnevezni, akik felvilágosítást tudnának adni hollétéről (Cím: Comitée Internationale de la Croix Rouge, Genève).

Egészségét veszélyeztető Náthaláz-Grippa-járvány ismét sok betegséget idéz elő.

Védekezzen! Használja mosakodásánál állandóan a **kellemesen illatosított**

Senlaslo fertőtlenítő toalett-szappant, megóvja egészségét!

Más mint a többi!

A SULFAMYL-

puder és krém hosszú tudományos kísérletek eredménye. Összetétele biztosítja az arc üdeségét és fiatalágát. Különösen zsíros arcbőrnél kitűnő szolgálatot tesz.

— **A brüsszeli zsidóság rétegződése.** A brüsszeli Foyer Izraelite kiadta elnökének, Max Gottschalknak egyik legutóbbi beszédét. Beszédében Gottschalk igen érdekes adatokat közöl a belga főváros zsidóságára vonatkozólag. Ezek a zsidók — mondotta Gottschalk — két rétegből tevődnek össze. Körülbelül tizezer zsidó él Brüsszelben, akiknek őseik 50—100 évvel ezelőtt vándoroltak be Franciaországból, főleg Elzászból. Ez az elem az állam nyelvét beszéli, résztvesz az ország politikai, kulturális és gazdasági életében és a belga zsidóság egyik integráns részét alkotja. A második réteg körülbelül 60 ezer zsidóból áll, akik a világháború után jöttek Brüsszelbe és akik főleg a jiddist beszélik. Ezek gazdasági helyzete mindennek mondható, csak kielégítőnek nem. A Foyer Izraelite célja a két zsidó közösséget egyesíteni és pedig az utóbbi elemet oly módon támogatni, hogy alkalmazkodni tudjon a belga nemzeti élet szükségleteihez és a belga nemzet alkotó részévé váljon.

— **WEIZMANN ÜZENETE AZ AMERIKAI ZSIDÓ SZAKSZERVEZETEKHEZ.** Weizmann professzor, a Cionista Világszervezet elnöke, a következő üzenetet küldötte az amerikai szakszervezetek szövetségéhez, a Dolgozó Palesztina Liga új akciójának megindítása alkalmából: „A zsidók millióit morzsolják fel most újra Kelet-Európában. A menekültügyi kérdés félelmetesen megnövekedett. A szabad országok zsidóságának feladata összes energiáit koncentrálni, hogy megmenthesse népünk testét és lelkét. A zsidó nemzeti otthon tovább kell építenünk, Palesztina megváltást tud nyújtani az emberek millióinak. Meg vagyunk győződve, hogy az amerikai zsidó munkásság eleget fog tenni a vállain nyugvó felelősségnek”. James Midleton, az angol munkáspárt főtítkára is üzenetet intézett a szakszervezetek szövetségéhez, amelyben annak a meggyőződésnek adott kifejezést, hogy a zsidó nemzeti otthon tovább építik és hogy sikerülni fog megtalálni azt a közös alapot, amelyen a zsidóság és az arabok békésen együttműködhetnek.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

„Elysée”

CLUJ, Calea Regele Ferdinand 12
(Gólya-áruházal szemben)

Tekintse meg áruraktárunkat vételkötelezettség nélkül

Női lehérmük nagy választékban

Divatsálak, divatövek, keztyűk, harisnyák, brossok, clipsek, stb. nagy választékban

Olcsó árak! — Figyelmes kiszolgálás!

Keresik egymást...

Tragikus életünk egy új fejezete: a lengyel zsidóság tragédiája. Kevés autentikus hírt kapunk onnan, a német lapok nem foglalkoznak az ottani zsidósággal s ha igen, úgy röviden és a szokott tónusban, a zsidó lapok, azok a sokszázezer példányban megjelenő varsói újságok szünetelnek. Valószínűleg nemsokára megjelennek ismét, elvégre többmillió zsidónak — s ezek újságolvasók — kellene napi hírek és tájékozódottak kell legyenek a világ sorsáról.

Kétségbeesett zsidók élnek most szerzetesórában a különböző országokban, akik elmenekültek. S még többen vannak, akik hozzátartozóikat keresik. Mi is kapunk leveleket, nálunk is érdeklődnek, hátha hírt tudunk adni egyesekről. Így egyik erdélyi előfizetőnk hozzánk intézett párisi megkeresésére kéri, hogy adjunk felvilágosítást, vajjon tudjuk-e, miképpen találhatnák meg:

S. Sulkes Lodz, Ulica Gdanskka 67 sz. alatti lakost.

Tudjuk, hogy lapunk nem kerül el Lodzba s ezuton izenjük cluji előfizetőnknek, hogy írjon a genfi Vörös Keresztnak (Comite International de la Croix Rouge Geneve Helvetia) német vagy francia nyelven és kérje, hogy ők irjanak Lodzba.

Megemlítjük azt is, hogy a bukaresti román-zsidó lapokban is egymásután jelennek meg hirdetések, hogy keresnek lengyelországi zsidókat. Így kiragadunk néhány nevet a keresettek közül:

Merlinszky Salamont és fiát Varsóból, meg Melamed Jichakot, Dickstein Salamont, Held Severin ügyvédet, Breiternt, Koses Mayer katonatisztet, Gutstein Bernátot, mind varsóiak, meg Sirkisz Jakabot, Tamarkin Idát, Melamed Benjámint Row-nóból, Fruchtenbaum Sajet Poltoskból, Goldberg Hannát Varsóból...

Mind nevek, zsidó életek, amelyek a nagy világfergetegben elkallódtak. Keresik őket és aki tud róluk, írjon az Oficiul Palestinean-nak București, Anton Pan 9. szám alá.

Ki tudja még, hány ezren és tizezren keresik egymást? Zsidó szülők és gyermekek keresik egymást...

— **A Keren Kajemet és a Keren Hajeszod bevételei 5699-ben.** 5699-ben a zsidó Nemzeti Alap nettó bevétellel elérték az 560 ezer fontot, ami 39 százalékos növekedésnek felel meg az előző évi 40 ezer font összbevétellel szemben. Ez a növekedés elsősorban az Egyesült-Államokbeli zsidóságnak köszönhető, ahol az év folyamán 361 ezer fontot gyűjtöttek össze, ami az összbevételek 64 százalékát teszi ki. Az angol birodalom területén a Keren Kajemet 119 ezer fontot gyűjtött, ami az összbevétel 17 százalékát képezi. — A Keren Hajeszod 5699. költségvetési évi bevétele 627 ezer fontot tesz ki. A Keren Hajeszod zsidó építő-alap megalapítása óta ez a legmagasabb bevétel. Az azelőtti évben a Keren Hajeszod bevételei mindössze 481 ezer dollárt tettek ki. Az összegyűjtött bevételekből 485.300 fontot a Jewish Agency-nek utalták át, amely ezt az összeget palesztinai költségvetésének fedezésére fordította. 39.200 dollárt más célokra, 63.700 dollárt régebbi tartozások visszafizetésére használtak fel, 15.000 dollárt pedig különböző intézmények között osztottak el.

Friss töltésű

Hebe

ásványvíz érkezett
1 literes és fél literes üvegekben

Megrendelhető:

Rothbart és Salgóná
Nicu Filipescu utca 23. — Telefon 277

— **Palesztina külkereskedelme.**

Tel-Avivban tárgyalások folynak Palesztina és Törökország között létesítendő kereskedelmi kapcsolatok ügyében. A tárgyalásokat egyrészt a telavivi és jaffai kereskedelmi kamarák, valamint a külkereskedelmi iroda képviselői, másfelől Aday, a török közkeletű kereskedelmi kamara megbízottja és T. C. Karaspa jeruzsálemi török főkonzul folytatják. Dr K. Lányi, a budapesti külkereskedelmi hivatal egyik volt tudósítója, megteremtette Tel-Avivban a magyar-palesztin kereskedelmi részvénytársaságot, amelynek célja a két ország közötti kereskedelmi kapcsolatok szorgalmazása. Magyarországról behozott áruk lassanként kezdik kiszorítani, vagy elfoglalni azokat a helyeket, amelyeket eddig Németországból, Lengyelországból, Csehszlovákiából importált áruk foglaltak el. Jelentős gép, gépalkatrész és vasúti szállítmányok vannak utban Magyarországról Palesztina felé. — A Jewish Agencyvel karöltve a részvénytársaság transzfer-tárgyalásokat kezdett a magyar kormányval és remélik, hogy az idevillanó szerződést hamarosan megkötik.

— **A palesztinai narancsipar fejlődése.** A palesztinai narancsipar ellenőrsére vonatkozó tárgyalásokat, amelyek néhány héttel ezelőtt kezdtek meg, a napokban Tel-Avivban folytatták. Ugyanakkor a zsidó, mint az arab termelők, valamint a kormány képviselői megegyeztek abban, hogy korlátozni kell a termék behajózását. Nincsen értelme az egész termék behajózásának és megállapodást kell létesíteni arra nézve is, hogy ki milyen mennyiségben jogosult kivitelre kenőgyümölcsének behajózására. Az elosztómódszabán és mennyiségét illetően azonban nem sikerült létrehozni a megállapodást. Az arabok 55 százalékot ajánlottak fel a zsidóknak. Ezt azonban a zsidók visszautasították, mert a zsidók keltelék már a múlt év folyamán az összkeltel 67 százalékát tette ki. A zsidó ellenjavaslat 62 százalékot követelt a zsidók számára és 38 százalékot az arabok részére.

— **HAZTELKEK ELADÓK** a nagyvárosi radi új szénapiac mellett olcsó áron. Cím kiadóban.

Ezüst

menorák, gyertyatartók, serlegek, evőeszközök, templomi kegyszerek bármilyen művészi kivitelben legolcsóbb árban.

Guarantia és eladása:

„TACAMUL”

ezüstáru gyárban

CLUJ, Str. Gen. Neculcea No. 8.

VASSERSTROM SÁNDOR:

Lesújtó vélemény

Az erdélyi zsidó közélet

beteg kinövéséről

ul sokszor és tui rendszertelenül veszik igénybe az erdélyi zsidóság időzatkésztségét, — gyakran nem egészen nemes célokra. Teremtünk megfelelő fórumot, az anomáliák kiküszöbölésére

1.

ET EMBER BESZÉLGET... |

Két ember beszélget. Ez a világ minden részében naponta sok-sok milliószor előfordul. Legtöbbször üres fecsegés, amelynek semmi effektív haszna nincsen. De igen gyakran üzlet lesz belőle. Vagy ha ügyvéddel folyik: akkor peres ügy. Ha orvossal: esetleg operáció vagy halál. De amikor csak „szóbeszéd” a szavaknak egymásután való rakosgatása, ha zsidók között folyik, akkor rendszerint „smuz”, aminek semmiféle hatása nincsen. De előfordul gyakran az is, hogy ilyen témafelvetésből talán néhány könny is felcsord, vagy árva gyermekeknek cipő készül, hogy ne fagyjanak el a téli hidegtől.

Bevallom, hogy amikor az erdélyi zsidó közélet egyik korifeusával a kolozsvári Concordia klubban ültem, magam is azt hittem, hogy nem lesz belőle az egész beszélgetésből, mint időtöltés, olyan kávéparty-meg fekete melletti társalgás, ami úgy elűzi a füst és nem termékenyít meg sem fölöttem, sem a zsidó ugar szikkadtságán nem segít. De hogy mindjobban belemelegedtem a beszélgetésbe, ezen a ködös novemberi estén, rájövünk arra, hogy mindent kell vállalnunk. Az orvosi hivatást: mert a beteg az erdélyi zsidó közélet. A prókátor: mert szót kell emelni az injuriák ellen. Amellett karitatívnak is kell lenni, hiszen közügyről van szó. A zsidó közösség nagy problémája terül el a székely asztal körül és mintha roskadozna a ceruza nyomása alatt, amely ennyi nehéz ügyet skiccíroz, hogy minderről az erdélyi zsidó közvélemény is tudomást szerezzen.

2.

HEBER ÉS JIDDIS MUZSIKA | HANGJAI MELLETT... |

A zenekar, mint a zenei „aláírás” adna. A Concordia, a zsidó „összefogás” zenekara szomorú zsidó dalokat játszik és énekel, jiddis és héber énekeket. Velük kapcsolatban csak annyit, hogy jó volna őket a váradiak által is ismert Olly és Harry vezetésével irányított zsidó zenekart, zsidó estélyeken felhasználni, egyrészt, hogy az is keressenek, másrészt mert egyes zsidó jótékonyági estélyeknek héber és jiddis muzsikájukkal és énekeikkel megfelelő zsidó kórot adnának.

Igyekszem nem sokat beleszólni mindabba, amit a korifeus elmond, elvégre minden, amit ő mond, az annyira érdekes és annyira a zsidó lényegbe vág, hogy még a legkevésbé fontos kérdése az erdélyi zsidó közéletnek, hogy nekünk sok hozzájárulással sincsen. Legfeljebb csak azt állapíthatom meg, hogy ezekre a kérdésekre az erdélyi zsidóság jelenlegi vezetőinek kell választ adnia. Választ, mert ha nem is beszélnek ezekről a kérdésekről minden kávéházi szögletben és a vonatokon, utcákon és üzletekben, csak azért van, mert a kenyér után rohannak az emberek. Még ha szabadidejük van, akkor szórakoznak és közönyösek, sok öket érdeklő, a zsidó közösségre életbevágóan fontos kérdésben.

Menjünk sorra, mert csak így tudunk rendszert

tartani a felmerült problémákban. Rendszeresen, kérdések és feleletek formájában igyekszem a témákat rendszerbe foglalni, mert így áttekinthetőbbek a felmerült problémák.

3.

MI AZ OKA ANNAK, HOGY A SZOCIALIS ÜGYOSZTALY ÜGYE NEM HALAD KELLŐ ERÉLLEL A MEGVALÓSULÁS FELÉ?

— Ma, amikor politikai tekintetben nincsen széthúzás a zsidóság körében és elmúltak a nagypolitika idejét, pénzt és erőt sorvasztó kérdései, amikor nem kell nekünk is együtt táncolni a különböző pártok fűtyszavára, valóban idő és mód adódna arra, hogy kizárólag a magunk bajaival legyünk elfoglalva. És itt hangsúlyozhatom, hogy a zsidó közösség, amelyről azt mondják, hogy józan és okos, nem adja ennek tanujelét. Elvégre, ha mi elég kollektivitási érzékkel bírunk, akkor nem hagyunk, hogy ez a nagyszerű gondolat, a zsidó szociális ügyek rendszerbe foglalása mielőbb megvalósuljon.

— Látja kérem, éppen ennek elhanyagolása az oka annak, hogy annyi anomália uralkodik a zsidó sorokban. Hogy nem tudunk seholsmire kellő rendet teremteni. Ez az oka annak, hogy mindenféle egyéni akciók indulnak, különféle címen pénzeket gyűjtenek össze és nincsen senki, aki mindezt felügyeljen. A pénzeket kivesszük az áldozatkész zsidóság zsebéből, de hogy jól és okosan felhasználják-e azokat, arra csak a jóisten tudna választ adni. Annál is inkább, mert ha mi emberek igyekeznénk leplezetlenül válaszolni, abból talán botrányok is származnának.

— És még valami: ha valakinek panasza van, ha sérelmek vannak, egyének vagy közösségek, akkor nincsen fórum, ahova panaszra járulhatnak. Azok, akik valamikor a fórumon álltak, gyakran nem is leplezik, hogy megunták és fáradtan hagyják el a fórum mellett a legnehezebb sóhajtatást is. Érzik és halkán hangsúlyozzák is sokan, hogy a „zsidó ügy” nem lett egyéb, mint „a djon”. Ma erre, holnap meg arra. Száz és ezerféle címen. Tegnap egy szegény menyasszony kiházásaitása a „napi program”, ma már Palesztina felépítése, holnap kórház, holnapután egy árvaház. Kisbankrészevény jegyzése, azután meg akciók, amelyet egy-egy tekintély személyes megjelenésével támaszt alá és nem tudjuk, hogy kik állanak ellenőrzésként a háta mögött. Beteg, nagyon beteg ügyek ezek, amiről csak keserűséggel lehet írni. És azt sem mondhatjuk, hogy: ne adjatok. Sőt! Adjon mindenki tehetsége szerint. De ha ezek a szerteszórt milliók rendszeresen osztódának szét, akkor racionálisabban lehetne segíteni, sőt —

Kényelmes Pensió!

Elsőrendű ort. kóser vendéglő és hotele!

Gelbstein-nál, București

Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39

Olcsó és pontos kiszolgálás!

meg is lehetne oldani vele a legtöbb súlyos közösségi problémát.

4.

A RENDSZERTELENSÉG NEHÁNY KONKRÉT ESETE...

— Ime a mi kolozsvári

kórházunk. Csak fájdalommal tudok róla is beszélni. Kezdjük a kiinduló ponttól. Az a bizonyos alapító levél, amelyről egyidőben Ön is írt a lapjában, még mindig fájó kérdés. Vannak annak pontjai, amelyeket okvetlenül változtatni kell. De érthető is, hogy javításra szorul, mert amikor a néhai adakozó jött a prozódációval, akkor százszázalékban mindent ő adott. De ma már a másik „partner”, az áldozatkész erdélyi zsidóság legalább ötvenszer annyit adott. És a kettő összefüggést talált. Elvégre egy rossz szerződésen mindég lehet változtatni, pláne, ha nem üzletről van szó, hanem altruizmusról. Az alapítók és örököseik is egyet akarnak: a zsidó közösség javát. Ezért nem szabadna nekik egy percig sem utját állani az alapítólevél kellő és időszzerű revíziójának. Az intenciók nemesek maradnak, csak az anyagi alapot kell szélesebbre fektetni. Több tulajdonjogot a „másik partner”-nek, az erdélyi zsidóságnak, amely sok milliót adott a kórház céljaira. Több jogot és akkor a nélkülözhető zsidó kórház Kolozsváron még több előnyt tudna kapni a zsidó közösségtől. Igaz viszont, hogy több jogot is formálhat. Például: a szegény, nincstelen zsidó beteg nagyobb számban, de jobb és megértőbb fogadtatásra kell találjon. Nem az orvosi karnál, hanem a kórház adminisztrációjánál. Nincsen más célja egy zsidó kórháznak, minthogy a szegényeknek rendelkezésre álljon és rituális legyen. De semmi esetre sem azért létesül egyetlen zsidó kórház sem, hogy orvosoknak nyugodt és gondtalan tízezreket hozzon havonta. Nem a kórház van az orvosokért és a tisztviselőkért, hanem azok vannak a kórházért. Ha egy jobbmódu fizet, azért fizet, mert ezzel a szegényen is segít. De semmi körülmények között nem lehet egy kórháznak szanatóriumi jellege a kis emberek hátrányára. Ha ez így volna, akkor van elég szanatórium Kolozsváron, meg másutt is, amelyek elvágják a gyógyítás feladatát. Meg létezik klinika is, meg kórházak is. Minek akkor a zsidó milliókat összeszedni, minek a zsidóság erejét meghaladó áldozatkész-sége?...

— Ennél a kérdésnél rámutathatunk arra, hogy a kolozsvári kórház vezetősége jó intencióktól eltilten, kiküldött egy megbízottat Newyorkba, hogy ott gyűjtöjön a kórház céljaira. Egy éve múlt ennek, százezer lelt is adtak neki utiköltségre, meg hajójegyet és azóta egyetlen baní sem érkezett vissza. Vajjon hova lett és mit csinál?

— Ime ez a mi kórházunk ügye. De menjünk tovább.

5.

MELYEK AZOK AZ INTÉZMÉNYEK, AMELYNÉL KIFOGÁSOLNI VALÓT TALÁL?... |

— Melyik? Mindegyik. De ez nem

kávéház csomót keresés, hanem valamennyit meg tudom indokolni. És fel kell már hagyjunk azzal a beteges felfogással, hogy mindent kendőzni kell. Elvégre a súlyos fertőzést nem lehet rózsaszínű flasztróval elkendőzni, mert ez ideig-óráig megy, azután könnyen felléphet — éppen a kendőzés miatt — a súlyos vérmérgezés. Ezt jó orvosok módjára meg kell előzünk. Ki kell fakasztani a kelevényt,

akárhog is mutatkozzék az a zsidóság amugy is lázas testén.

— Példát akar? Ime a Kishitelbankok. Itt is van elég beteg tünet. Az elveszett alaptőkék, amit mindég pótolni kell. És amikor a Joint tulnyomórészen majdnem kamatmentesen rendelkezésre bocsátja a szükséges tőkét és a jobbmodu lejegyzi, a soha nem kamatozó és ellenértékét soha vissza nem kapható részvények ellenértékét, ugyanakkor — sajnos — a kisémernek is vállalnia kell a rendes kamattérítés mellett egy-egy részvény lejegyzését is, amelyet kölcsönéből elsősorban hoznak levonásba. Minek a kisémernek részvény? Aki 5—6000 lej kölcsönért részlet, amit már a következő hónapban súlyos nehézségek mellett törleszteni kell.

— Hol ebben az a bizonyos altruizmus? Elvégre aki azért a kölcsönért megy, (ismert recept, de igaz: a fuvaros, akinek megdöglik a lova!) nem akar részvényt jegyezni. Minek neki részvény? Ő kölcsönt akar és nem akar bankrészvényes lenni. Azután ha van mindegyiknél prima zsidó jótálló, nem is egy, hanem kettő és a kamat is busásan meg lesz fizetve, akkor hova lesz az ajapitke néhány év alatt? Erre a kérdésre is válaszolni kell.

6.

DE A CIONISTA PÉNZEK GYŰJTÉSE ELLEN — REMÉLHETŐLEG — NINCSEN PANASZ?

— Nem szeretnék olyan színben feltűnni, hogy mindenben csak hibát keressek. Ez nem volna szép tőlem, viszont az igazságot minék tagadjuk. Ott is vannak hibák. Először is minék minden hónapban újabb és újabb akció? „Miessze” lesz a zsidóknak, ha folyton jönnek hozzá. Itt is centralizációra lenne szükség. Ne induljon el két, három, sőt némelykor öt alap egyszerre gyűjteni. Egyszerre mind cionista ügyben. A pénzeket az alapok — úgy gondolom — rendszeresen és pontosan kezelik, de minék a „maas hiszadrut” címen kérészakojni egy helyen 50.000 lejt, mivel az nem érti a héber szavak jelentőségét és azt hiszi, hogy Palesztina részére adott, anélkül, hogy tudná, hogy ezen összeget az erdélyi cionizmus szervezeti céljaira adta. Régi hiba, hogy abból a husz millió lejből, amit évente az erdélyi zsidóság Palesztina részére ad, lehetne néhány száz ezer lejért egy szövetségi adminisztrációt is igazgatni. De ez öreg hiba, ki tudja, lehet-e valaha is ezen segíteni? Csak ne annyi akciót. Most is egyszerre folyik Keren Haffeszod, Keren-Kajamet-L'iszrael, chalnuka akció, Galil akció, KKL külön akció, Maas-Hiszadrut gyűjtés, meg a chaluc telepeknek is pénz kell adni. Mennyi címen és mennyi ember kell ehhez, hogy mindre jusson idő és lehetőség. A közönség pedig csak adjon. Igenis adjon, de rendszeresen és mindennap.

— Ez így nincsen rendjén. S különösen nem kell gyűjteni álcim alatt. A „Maasz Hiszadrut” címen ne mondja azt a gyűjtő, hogy emigrációra, állampolgárságra, chaluctelepre, vagy palesztinai földre kell az általa gyűjtött pénz, hanem mondja meg őszintén, hogy a temesvári szövetségi irodának kell belőle fizetni a tisztviselőket. Legyünk őszinték és ne gyűjtésnek álcímezen.

7.

NAGYON SOK AZ ANOMÁLIA, TALÁN NEM IS KELLENE FOLYTASSUK?

— De igen, legyünk egyszer csak ezen a dolgokon. Mert vannak még ezeknél sokkal súlyosabb kérdések is. Eppen a pénzgyűjtéssel kapcsolatban. Például sokat hallottam arról, hogy egy ismert erdélyi főrabbi már több, mint egy éve, felkeresi az egyes erdélyi közületeket és „burgenlandi zsidók részére” címen százezreket gyűjtött össze. Illetik tudni mindenkinek, hogy — sajnos — Burgenlandban nincsenek most zsidók és ha volnának, nem lehet számukra pénzt küldeni. Széjjelszóródtak mindenfelé és a főrabbi ur, nem tudni hogyan, mikor és kinek számolt el?

— Nemrégiben Petrozsényben is járt a főrabbi ur, egyedül járta a jobbmodu zsidókat és elég szép összeget gyűjtött össze „burgenlandiaknak” felkiáltással. Önöknek, mint zsidó sajtóorgánumnak utána kellene nézni, hogy miért adják a zsidók a pénzt és főleg mire? Eljut-e ebből egyetlen bani is megfelelő helyre. Nem akarom a főrabbi urat gyanúsítani, de így mégsem lehet gyűjteni. Honnan volt megbízása? Saját maga iniciatívájából nem lehet még egy tekin-

A KORAI VÉNÜLÉS ELKERÜLÉSE VÉGETT...

Ha az arc nem rancos, a bőr üde és a mell kemény... ez ugyebár azt jelenti, hogy a nő fiatal?... „A jó vér teszi a bőrt széppé”, mondják a délfranciaországi asszonyok és igazuk van, a bőr szerves része a szervezetnek és annak minden változását magán viseli. Mihelyt a vér romlani vagy szegényedni kezd, a bőr színe viaszszárgává vagy halványzürkévé válik; elveszti fényét, összeráncosodik rózsái elhervadnak.

Joggal mondhatjuk tehát, hogy a szép bőr az egészség tükré. A korai vénülés elkerülésének előfeltétele a vér ifjúságának és tisztaságának megőrzése, amit azáltal tudunk legbiztosabban elérni, ha minden este beveszünk egy kevés URODONAL-t. Az

URODONAL

megőrzi az ifjúságot.

CHATBLAIN gyártmány
MEGBIZHATÓ MARKA

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

télyes rabbinak sem gyűjteni! Legalább a Központi Iroda mondaná, hogy az ő megbízásából. De az sem.

— Különben az Ortodox Irodáról is meg van a szerény véleményem. Ez is gyűjt százezreket adminisztrációs célra és azonkívül, hogy néhány tisztviselőnek kenyeret ad, mit csinál mást? Nem-e volna fontos, hogy ilyen gyűjtési esetekben is közbelépjen? Már gondoltam arra, — mondja kolozsvári ismerősöm és informátorom, — hogy panasszal fordulok az Irodához, de előre tudom, hogy kár minden lépésért. Ezért történnék meg az, hogy gyűjtenek a burgenlandiak javára nem is kis összegeket, sőt nagyoknak mondhatókat, hiszen — befentesek szerint meghaladja jóval a milliót és nincsen senki, aki megmondaná, hogy mikor látnak ebből a burgenlandiak pénzt? Vagy talán nem-e találna helyesnek az illető főrabbi ur, hogy valami módon a nyilvánosság előtt elszámoljon? Jó volna, ha Önök a „Népünk”-ben erre felkérnék.

8.

FELELŐS TÉNYEZŐKNEK A KÖZÖSSÉGGEL SZEMBENI BŰNEI...

— Furcsa dolgokat rebesgetnek ezzel kapcsolatban és már nyíltan is hangoztatják Erdélyszerte, hogy a burgenlandi pénzt a főrabbi ur önös célokra, egy hozzá tartozójának egy rabbiállás megszerzésére használta fel. Kérdőre vonás is történt, de a rabbi-autoritás sérthetetlenége ideig-óráig el tudja fedni ezeket a közösséggel szemben elkövetett bűnöket...

— Vagy a másik eset, szintén rabbiával kapcsolatos. Évek óta gyűjt egy jesiva javára. Azt mondják, hogy több, mint kétfélmillió lejt gyűjtött és amikor a pénz együtt volt, akkor a jesivát felállította ugyan, de — a saját nevére íratta az ingatlant. Vagy egy másik rabbi: aki kiment Amerikába és ott szedte össze a nagy pénzeket, amikor hazajött, létesített egy jesivát, ahol saját költségükön tanulhatnak a gyerekek. Ugylátszik, ez megletszett más rabbiaknak is, mert lassankint rendszerre vált ez a gyűjtési mántra.

— Nehányan férjhezadják a leányukat és ezen a címen gyűjtenek évtizedeken keresztül — a leányuknak. Mintha „intézmény” volna az, hogy volt, vagy van férjhezadandó leány, akiket „hachnoszesz kelo” néven lehet mindég a gyűjtés serpenyőjébe dobni. Egy életen át folytatják némelyek ezt a műveletet és sohasem kérdik, ök a rabbi, a felülfalók, ha egy szegény hitsorsos akarja férjhezadni leányát, vajjon akkor kihez forduljon az hozományért? Pedig nincs is olyan jó és biztos jövedelmük, mint a rabbi uraknak.

9.

AMI EGYKOR SZÓRAKOZÁS VOLT — AZ MA ÉLETKÉRDÉS...

— Különben még volna sok minden mondanivalóm, de hagyjuk egyelőre ezeket.

Azzal fejezhetjük be a beszélgetést, amivel kezdtük. Össze kellene fogni egy szociális keretbe az összes gyűjtési akciókat. Hiszen nem mondtam el,

hogy mennyi Jesiva, Kórház, Ággékháza, Árva Tanoncotthon, Emigráció, Árétegződési, Chalup, Cionista Alapok, Nőegylet, Népkonyha, Országos Leányegylet, Wizó, Napközi Otthonok, tej és egyéb, kimondottan nemes célú intézmény pénzt gyűjtő akciója működik. Nem szólva arról, hogy száz apró egyetemeske és alkalmi gyűjtő népszerűen működik. De végén az idegekre megy, hogy csak adni kell és nincsen semmi rendszer és csak csalódással... Elvégre abból már kinőhet a zsidóság, hogy ha egy-egy unatkozó ur vagy „kovedre” vágyik és alapít egy egyetemet, amely tevékenykedik, abból a nagyközönségnek gyereklétfélményei legyenek...

— Ma más idöket élünk. Ami egykor játék vagy nemes szórakozás, az ma életkérdés és élet kell legyen.

10.

EMIGRÁCIÓ...

— Ma nem játék ez, nem nagyon fontos feladat. Mert hol van még az emigráltak között az emigráció kérdése. Az átvon szerencsésülnek, akiket már a határállomásokon tudnak kiközlőpen fogadni, mert nincsen pénzt határon lakó szegény zsidó közösségeknek. De lenne, hogy legyen nekik pénzük, hogy jegyeket hassanak a továbbutazásra. Sőt ha mi zsidók részben szervezünk, akkor egy-egy megbízottunk kell néhány ponton lenni, akik miandem ügyeket intézik. De minden csak szervezés kérdése. Amit zsidók nem tudunk, vagy talán nem akarunk? Célalatos, hogy iparvállalatokat, üzleteket, vállalkozásokat tudunk teremteni és fejleszteni, vajjon csak magunk közösségét ne tudjuk megszervezni?

Nagy kérdések ezek, amire választ kell adni azok, akik a vezetésre magukat alkalmasnak tartják.

11.

AZ ELSZOMORÍTÓ KÖZÖNY...

— Késő éjszaka volt, amikor végeszakadt beszélgetésünknek. Már többet eltávoztak, csak néhány rómiző társaság maradt még. Mennyi energia fecsérlődik el római egyéb „társadalmi” csatákban és ezért nem jut meg alkalom arra, hogy a legszükségesebbre töltsen. A zene is elhallgatott a Concordia klubban csak valami szomorú zsidó melódia zsongott még legegőben. Eppen illő és aktuális a kedélyünkönköz, amely nagyon nehézé vált, mert nem elég a súlyos keserves zsidó sors, — még elszomorítóbb, hogy nem tudunk kellőképen segíteni rajta a mi közösségünk miatt...

Olcson és jól élhető
Merschkovits
orth. kóser pensiójában
BUCUREȘTI, Str. Carol 25. 1. emelet
(bejárat Strada Soarelui 7).

December 9-én a nagyváradai Zsidó-Kórház szombatja

Közeledik a Chanuka ünnep, amelynek szombatja — egyszersmind „Mikéc” szombatja —, már esztendő óta szinte tradícionálisan egybeforr a nagyváradai Zsidó-kórház egészségítésének gondolatával. A Teala zsidó-kórház támogató egyesület Oradeán melegen felhívással fordult Erdély és Bánát összes hitközségeinek elnökségehez. Erdélyben tartjuk a körlevélből a következő szöveget közölni:

„Sorsdöntő órákat él át az egész zsidóság! Hiába várunk és remélünk külső segítséget, magunkra vagyunk utalva és csak saját összetartásunkban és erőnkben bízhatunk. Ezen sulyos helyzetben kell megmutatnunk, hogy kiálljuk a megpróbáltatásokat, elsősorban pedig, hogy bizunk intézményeink megapozottságában és életképességében. Egyikükben s a zsidóság létezését képező intézményünk: a kórház, ahol beteg hittestvéreink nekik megfelelő környezetben szeretetteljes ápolást, ellátást és gyógyulást nyernek.

A nagyváradai Zsidó-kórház, mely ma már közel egy évszázada áll a zsidó betegek rendelkezésére, az ingyenes ápolott betegek nagy száma folytán ismét sulyos gondokkal küzd. Ennek az intézménynek támogatására hívjuk meg a szeretett hittestvéreinket. A támogatás minden zsidónak kötelessége, s azért kérjük a „mikéc” szombatját, a

nagyváradai ZSIDÓKÓRHÁZ SZOMBATNAK nyilvánítani és elrendelni, hogy azon a szombati napon 8 alijja helyett haszofokat is csináljanak, s hogy ezen szombat tóra-felajánlásai a kórház javára szolgáljanak.

Mindazok, akiknek nem volna módjuk a tóra előtt felajánlani, külön feltektett ivekkel lennének felkeresendők, nehogy az áldozatkésztségnek ebből a miczvejából maradjanak.

Megjegyezzük, hogy közel 100 éve nehéz feladatát humánusan teljesítő kórházunk

csak ezen akció révén kap a zsidó közösségtől valamelyes segítséget.”

A nagyváradai Zsidó-kórház érdekében közzétett ezen felhívására remélhető, hogy az ezidén, december 9-ére eső Chanuka szombatján a Tóra előtti felajánlások formájában imponzáns módon meg is fog mutatkozni.

A Sidy Thal — A. Teffner zsidó színtársulat szereplése Nagyváradon

Sidy Thal és Adólf Teffner társulata egészen újszerű, Amerikában és Lengyelországban hatalmas színpadi sikereket elért darabokkal fognak nálunk bemutatkozni. A zenés dráma címe: Joske Kalb, szerzője I. I. Singer, a chászid-élet zseniális megfigyelője, aki Joske Kalb címen regényt írt. Ennek a regénynek szokatlanul nagy sikere, de főleg drámái mozzanatai készítettek I. Sternberget, a nagytehetségű poétát és rendezőt, hogy dramatizálja a regénynek kimagasló alakját. Ez a munka maradéktalanul sikerült. A chászid-élet legbensőbb motívumai, érdekességei, de egyben visszasságai is plasztikusan mutatkoznak a zenés-táncos színdarabban, amit rövid néhány nap múlva a nagyváradaiak is látni fognak.

Sidy Thalék az ország legjobb színpadi erőit szerződtették a darabhoz. I. Jakob, aki a nesevi rebbet játsza, kabinetalakítást nyújtó szereplésével bámulatatosan illuziót keltő hatást ér el. Sadigurski, a nagyszerű komikus ezuttal sirásót játszik. Tragikomikus alakítása különösen játékának természetessége miatt hat, Sidy Thal és Teffner játékáról tanulmányokat lehetne írni. Zenéjét a darabnak a népi dalköltészet gyöngyeiből Polianski karmester komponálta.

A város zsidó közönsége nehezen

várja kedvenc művészeinek vendégszereplését, akik folyó hó 6-án és 7-én, szerdán és csütörtökön a Dorian Filmszínházban tartják meg előadásukat.

Jegyek elővételben a Regina Mária színház pénztáránál kaphatók.

**Minőségben
Áralkában
Ízlésben**

SZÖVEI

**Különlégségeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás**

Havas és Grünfeld

posztóáruház

Oradea, Piața Regina Maria I. (Mishidio)

Az ideai új divatot

a legszebb, plasztikus női vonalak dominálják és ez az oka, hogy Párisban évtizedek óta nem volt oly fontos a fűző, mint az idén. Mert ahhoz, hogy az új vonalú toaletteket viselni lehessen, abszolút jó szabású, új vonalú fűzőre van szükség. Nemcsak új divatu estélyi ruhához, hanem új téli kosztüm és köpenyhez, valamint ruhákhoz.

Kováts Sándorné

specialista (Nilgesz-telep, Sinaia u. 4.)

Minden termetre a megfelelőt készíti.

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, trenckotok, átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen és olcsón vállalja

BORGOS

ORADEA, Színház oldal, Bazár-épület

**Amányszor egy-egy gyertya lángja fellobog
annyiszor adjunk 1-1 leit a földért és az erdélyi allijáért**

Hétről hétre

Páris. — Az ezévi festészeti Carnegie-díjat, amelyet minden évben a legnagyobb élő festőnek osztanak ki, ez évben Mark Chagall, a Párisban élő híres festő kapta meg. Chagall 1890-ben született a fehéroroszországi Lioznóban, 1910-ig Péterváron működött, 1910-től 1914-ig Párisban dolgozott, 1914-től 1922-ig újból Oroszországban tartózkodik, majd Berlinbe, innen pedig Párisba költözött. Chagall egyike a legforradalmibb zsidó művészeknek, akiknek gondolatai és eszmevilága mélyen gyökerezik a zsidó világban és művészi élményeit is a zsidóságból merítette. Legjellegzetesebb művei: „A bankett” (1909), „A születés” (1910), „A zenész” (1914) és „Életem” című mappéja.

Lemberg. — Lembergől érkező hírek szerint a napokban elhunyt ott dr. Michael Ringel volt parlamenti képviselő és népszerű cionista vezető. Ringel halálát szívizélhűdés okozta. Ringel 1880-ban Boryslavban született és Lemberg legkiválóbb jogászának hírében állott. 1922-ben beválasztották a szenátusba, ahol az igazságügyi bizottság alelnöki tisztjét töltötte be éveken keresztül. Főszereplője volt a „Morgen” című cionista napilapnak.

London. — A napokban halt meg Londonban Heinrich Wittmann, a máhrisch-ostraui cionista szövetség egyik kimagasló egyénisége. Wittmann az utóbbi időben igen élénk aktivitást fejtett ki a cseh-szlovákiai menekültek érdekében és rövidesen Palesztinába akart költözni. Temetésén résztvett Leó Herman, a Keren Hajjeszod főtitkára, aki meleg szavakban méltatta az elhunyt érdemeit a cionista mozgalomban és azt a munkásságot, amelyet Wittmann üldözött honfitársainak érdekében Londonban kifejtett.

Jeruzsálem. — Körülbelül kétezer iskolás gyerek örült a napokban a váratlan vakációnak, mert a petach-tikvai tanítók nem voltak hajlandók előadásukat megtartani, amíg a város kötelező ígéretet nem tesz, hogy az áremelkedésekre való tekintettel fizetésüket fel nem emelik. — Jeruzsálem környékén az egyik arab falut felfegyverkezett arab terrorista csapat támadta meg. A falu lakosai fegyverrel viszonozták a támadást és sikerült visszaverniök a terroristákat. Egy másik terrorista csapat el akart rabolni egy Haifa környéki faluból egy férfit. A falu lakosai azonban védekeztek és az egyik terroristát megölték. Angol katonai őrzéret Bet Dajan közelében lelőtt egy felfegyverzett arab banditát. Az őrzéret éppen visszatérőben volt Tulkarem közeléből, amikor a terroristákkal szembe találkoztak. Heves tűzharc után megfutamították a terroristákat.

Budapest. — Az „Ortodox Zsidó Ujság” szerint az utóbbi napokban többször ismétlődött meg az az eset, hogy hatósági közegek feltartóztatták és igazolásra szólították fel szakált viselő öreg zsidó embereket. Az intézkedés oka állítólag az, hogy meg akarják akadályozni a „nemkívánatos elemek beszivárgását”. Természetes, hogy a legtöbbször magyar állampolgársággal rendelkező zsidókat molesztálnak. Az igazolás különösen a pályaudvarokon és köztereken történik. A lap felszólítja a zsidókat, hogy ne mulasszák el maguknál tartani fényképes igazolványaikat. — Fábán Béla volt zsidó parlamenti képviselő, aki jogszerinti tagja a pesti városi tanácsnak, megfosztották tanácstagságától, mert az új zsidó törvény rendelkezése szerint zsidó nem töltheti be ezt a tisztséget. Fábán felebbezést adott be a közigazgatási bírósághoz azzal az indoklással, hogy ő nem mint jogszerinti, hanem mint megválasztott tanácsos került a városi tanácsba, éppen ezért joga van a tanácstagsághoz, mert a megválasztott tanácsosokra nem vonatkozik a zsidótörvény kizárási rendelkezése. A bíróság helyt adott Fábán felebbezésének és így továbbra is tagja marad a pesti városi tanácsnak.

Jaffa. — Tel-Avivban és Jaffában 1400 önkéntes jelentkezett katonai szolgálatra az angol hadseregbe. Ezek közül 440-on Jaffában, 956-on Tel-Avivban laknak. A telavivi jelentkezők nagyrésze kész aktív katonai szolgálatot teljesíteni. — A haifai zsidó hitközség emlékiratot nyújtott át a körzeti kormányzónak, amelyben követeli a kormánytól és a városvezetőségtől, hogy valósítsa meg utépítési és más közmunkákra vonatkozó tervét. Az emlékiratban hangsúlyozzák, hogy ezt a követelést alátámasztja a városban tapasztalt munkanélküliség ténye.

Villanások...

Leitner Zoltán novellás-könyve

A lázas napi események történései annyira gyorsított ütemben rohanják meg a krónikást, hogy nem marad ideje arra, hogy az írt perceit olyan alkotásra használja fel, amely túléli a mindennapiság tisztavirág életét. De ha sikerül megragadni ezeket a perceket, akkor élni kell az adottsággal és le kell rögzíteni mindazt, ami elfogja az alkotni vágyó íróembert. Leitner Zoltán, lapunk felelős-szerkesztője, több mint tíz esztendeje dolgozik a „Népünk” íróasztalánál. A napi események glosszálsa, a sokirányú írás annyira igénybeveszik, hogy nem jutott hozzá hosszú éveikig, hogy valami mást is alkotson, mint ami a lappal kapcsolatos. De most úgy érzi, hogy ezen felül is kell nyújtani valamit az erdélyi olvasóközönségnek, ami „villanás”-szerűen világítja meg azt a rettentő sötétséget, amelyet az antiszemizmus terjeszt világszerte.

Hét esztendeje tombol a zsidógyűlölet az egész világon. A sötétség nagy és a vihar, amely a legbiztosabb tölgyeket is kiszakítja helyükről, ézengéssel és mennydörgéssel kapcsolatos. Villanások cikkáznak át ebben az itéletidőben. És amikor sokezerényi villanás riogatja a zsidó milliókat, egy-egy villanás életsorsokat világít meg. Olyan zsidó élettragédiákat lát meg az író, amelyeket azután ezek és tízezrek életére applikálhatunk.

Leitner Zoltán sajtó alá rendezi azokat az írásait, amelyeket a legérdekesebbnek tart. Ugy véljük, hogy könyvalakban érdekesen hatnak ezek a miniatűrök, hiszen témájuk merészsége és ujszerűsége lenyűgözően hat. A nagyobb terjedelmű kötet, már sajtó alatt van és néhány hét múlva megjelenik.

Tekintettel arra, hogy korlátolt mennyiségben adja ki a szerző, azok az előfizetők, akiket ez a nagyérdekességű könyv érdekel, levelezőlapon megrendelhetik kiadóhivatalunknál.

— 73 ezer családfőt töröltek a revízió alkalmával az állampolgársági névjegyzékből. (București.) A Monitorul Oficial pénteki számában megjelent az állampolgársági felülvizsgálás országos eredményéről szóló kimutatás. Eszerint összesen 203 ezer 423 felülvizsgálási kérelmet iktattak be. 126 ezer 284 esetben elismerték a családfőt, illetve a családtagok állampolgárságát, míg 73 ezer 253 családfőt töröltek az állampolgársági névjegyzékből. Azok a családfők, akiknek kérését kedvezően intézték el, saját személyükön kívül 264 ezer 907 családtagot képviselnek.

— Eddie Cantor a fiatalság allijáért. Washingtoni jelentés szerint a hírneves filmsztár, Eddie Cantor rövidesen Délafrikába megy, hogy az ifjusági allija érdekében indítandó kampányt vezessen. Eddie Cantor ezalkalomból kihallgatáson volt Roosevelt elnöknel és Félix Frankfurter legfelsőbb bírósági tagnál.

קונקורד

הר מיינע שאכטער תחיל וועלכע ערשט קלאסיג יפ"ה אונד מושלמת בכל המעלות איז, נדון 100 טויער וינד לי קאסט וואסונג מעביל. זוכע ווי אין בחור וועלכע תחיל וירש איז אונד בענין נאָ וויקוישען אלס הון אויך אין איינע גרויסע קהלה מיט משוררים פאַרצומעסן דער יאַנגער וועלכער רובאַוישער צושטענען דינער איז זאל זיך מעלדין אונטער הון יעליגע בייא דער אדמיניסטראציע דיעזעס בלאטעס.

H-U-M-D

MIRE JÓ A KIKERESZTELKEDÉS

Volt egyszer egy hatalmas ur, aki annak tette életét, hogy minél több zsidót térítsen. Hogy ez minél jobban sikerüljön, minden kikérkedőnek 5000 lei ajándékot adott.

Egy reggel jelenkezett nála egy zsidó szót:

— Kérem szépen, én még ma ki akarok té még ma meg akarom kapni az 5000 leit.

A hatalmas ur megkérdezte:

— De miért olyan sürgős ez?

— Mert holnap chanuka lesz és kell a gyertyára.

MIKOR VAN A KUTYÁNAK JOM-TOVJA?

— Sag nur Smül venn hat e Hund ein Jam

— ???

— Aber doch?

— ???

— Wenn man hackt ihm einen Fuss her dann hat ein Hund... soles regolim... (három)

LOGIKA

A nagykereskedőhöz beállt egy kiskereskedő így szól:

— Kérem én vásárolnék magánál, ha adna telbe.

— Azt elhiszem, de nem adhatok hitelbe.

— Aztán miért nem?

— Hát nézze, megmondom. Mert én is veszem az árut. Na és ha én hitcibe veszem én gának is hitcibe adom, akkor hol van a pénz?

SULYOS GONDOK

A gondokkal küzködő kereskedő feldúlt jön be a kávéháza és kétségbeesve mondja:

— Örült gondjaim vannak, az adósságaim egész éjjel nem tudok aludni.

— Hogy bírod ezt ki?

— Nappal alszom.

MELYIK A ROSSZABB?

Két jóbarát beszélget:

— Na, hogy tejszik a házaselet?

— Egész jó lenne, — feleli az egyik, — ha lesegem nem beszéne folyton az első uráról.

— Hagyd el, az én esetem még rosszabb.

— Miért?

— Az én feleségem folyton a fővendőkről beszél.

ÚJ PÁLYA

A fiatal banktisztviselőt — az ismert oló fogva — elbocsátották állásából. — Erre, kényeségből beállt kétörő munkásnak egy utburkoló ialathoz.

A pályaváloztatást alábbi szerencsés form tudatta szüleiével:

„Liebe Tate und Mame! Régi pályámat sz cseréltem el. Eddig tisztviselő voltam, most követ.”

AZ ÁRJA KISBABA

Két harcos antiszemita ül a ligetben egy don. Előttük apró gyerekek játszadoznak. Azt m ja az egyik:

— Mégis csak abszurdum, hogy még a ját tereket is elárasszják ezek a görbeorru zsidó k cek. Nem is volna szabad megengedni, hogy az gyerekek együtt játszadozzanak velük.

— Hát bizony.

— Nézd azt az aranyszöke, kékszemű kis b azt el is hívom közülük. Kisbaba, gyere csak Na így, állj ide szépen és mondd meg, hogy h hívnak?

A kislány illedelmesen pukkedlít csinál, mondja: „Rosenzweig Fánika vagyok.”

ÜVEGRUHA

Egy Hitler országából visszaérkezett ur me hogy ott a pótanyagok közt már üvegből ké ruhát is viselnek.

Két ilyen üvegruhába öltözött ember jön mással szembe az utcán. Mikor egymás mellé ér véletlenül összeütköznek és mindketten egys mondják:

— Prosit!

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA